

SØVÆRN

ORIENTERING

S

5
1999

Nyt fra redaktøren

Ude i det civile erhvervsliv er man mere og mere blevet klar over hvor meget det betyder for de ansatte at firmaet har en markant profil og et godt image overfor det øvrige samfund. At det firmaet producerer, på hvilken måde det producerer og hvorfor kan fremkalde de følelser og holdninger hos den enkelte medarbejder og dennes familie, som gør dem stolte og værdifulde i eget univers. Det kan godt være at disse sociologiske konstateringer ikke er trængt ud i alle kroge, men det er under alle omstændigheder tankevækkende at den yngste generation på arbejdsmarkedet ikke finder at lønnens størrelse er det afgørende. Det er de andre og mere menneskelige værdier, der er i front.

Er der noget der ringer? Det er jo det vi har konstateret i søværnet i mange år. Værdierne – identiteten med firmaet – det vi kalder korpsånd – har naturligvis altid spillet en afgørende rolle og er ligefrem nævnt som et af krigens ti principper – moral. På Tordenskiolds tid var det nok mere heltedyrkelsen, der trak læsset. Det betyder ikke at eksemplets magt har mistet sin betydning, men det er nu en helt anden måde det virker på. Den unge generation sætter mere og mere fokus på det at kunne deltage i det »omkringliggende liv« ud fra en sikker og tryk basis i en harmonisk familie. Flytning fra den ene ende af landet til den anden hvert tredje eller fjerde år er ikke så populært som det har været.

I dette nummer er der lagt vægt på at beskrive eksempler og helte, som vi kan lade os inspirere af. Med hensyn til forsiderne i denne årgang, som man kan se i rækkefølge på www.sok.dk (under valget PR-materiale – søværnsorientering) – er der det særlige, at de jo er valgt under indtryk af de herskende vinde for Flåden og dens sejlede personel; måske i en lidt overført betydning. Først var der en periode, hvor forsvarsforliget ikke var på plads. Så kom det på plads. Men skattevæsenet ville så reducere det rådige nettobeløb hos hver enkelt sejlede med knapt 3000 kr. pr måned. Endelig kan vi se lyset og NIELS JUEL sejler med de andre, store fregatter i STANAVFORLANT. Til sidst ser vi nogle glade korvetfolk på »a Beach of Your X-MAS dreams«. Bortset fra det, bliver forsdebillederne selvfølgelig valgt ud fra et kriterie om at sælge bladet så effektivt som muligt.

Det går rimeligt godt.

Glædelig jul.

Sven Voxtorp

Indholdsfortegnelse

STANDARD-FLEX 300 kampklar	3
Et slankere Marinehjemmeværn	7
Plan for gennemførelse af forsvarsforliget	8
Divert Course	11
Tordenskiold i Frederikshavn	12
Simulation i fremtiden – AIS	14
Østersøen tur/retur og tilbage igen	16
NATO i Danmark	18
Flagskift på Isbjørne Ø	20
FYENs familiesejlads	22
Servicechef på toppen – i 6½ år	23
Flådeegene trives og har det godt?	29
Kvalitetskontrol af beklædning i søværnet	30
Nye DAMDIC-officerer	31
Tyske kampdykkere og miniubåde fra Danmark fra 1944-1945	32
Anmeldelse	36
PRIMUS INTER PARES, stabschefen pensioneres ..	37
Søværnets Kommunikationskonkurrence 1999	38
Mindehøjtidelighed i Marselisborg Mindepark i Århus	39

SØVÆRNSORIENTERING

Udgiver: Søværnets operative Kommando

Adresse: Søværnets operative Kommando
att. SVN ORT
Postboks 483
8100 Århus C

Redaktion:

Ansvarshavende overfor medieansvarsloven:
Orlogskaptajn Alex Jensen
Søværnets operative Kommando

Redaktør: Sven Voxtorp,
Telefon: 89 43 30 99 (omstilling)
Mobil 23 71 35 72
Telefax: 89 43 31 41, E-mail: <lese@[sok.dk](mailto:lese@sok.dk)>

Kontaktmand for Søværnets Materielkommandos område: Kommandørkaptajn E. Månsson.

Telefon: 32 66 32 66 (omstilling) 32 66 30 50

Distribution:
Afdelingsleder fg. I Jensen

Telefon: 89 43 30 99 (omstilling) 89 43 30 17 (direkte)

Forsidebillede: NIELS JUELS besætning (96)
på »the Beach of Your X-MAS dreams« (Sct. Thomas)
Bagsiden: ditto.

Foto: NATO 96

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere det indsendte materiale.

Indholdet i bladet kan frit citeres med angivelse af kilde. Billedmateriale dog kun efter aftale med Red.

Tryk & Layout: Kannike Tryk A/S, Århus

ISSN 0907-5038, oplag: 8.500 eksemplarer

SVNORT 1999 kan også ses på: www.sok.dk

STANDARD-FLEX 300 kampklar på alle måder

1. oktober 1999 indtraf den begivenhed, vi alle har ventet på i adskillige år. En begivenhed der på mere end en måde viser at man kan stole på systemet og de danske politikere. De verdenskendte STANDARD-FLEX 300 med deres 3-dobbelte verdensrekord har nu fået leveret de sidste brikker i det »Første i verden puslespil«, som for altid har ændret det at bygge krigsskibe til noget mere fleksibelt og dermed lettet en mere aktuell flådedeltagelse i krisestyngsprocesser – uden at evnen til at deltage i det daglige myndighedsarbejde på havet i fredstid nedsættes.

Chefen for Søværnets Materielkommando's tale ved overdragelse af 1. kampmodul til SF300 1. oktober 1999:

Chef, Forsvarsstab, mine damer og herrer!

På denne særlige festdag i søværnet er det med tilfredshed og stolthed, at jeg om et øjeblik kan overdrage søværnets første kampmodul til STANDARD-FLEX 300 til Chefen for Forsvarsstaben.

Det er en særlig professionel tilfredshed, der ligger bag denne overdragelse, idet dette er resultatet af mere end 10 års koncentreret arbejde med at frembringe en uhyre stor

kampeffekt tilpasset en i sømilitær målestok særdeles lille og kompakt kampplatform.

Anskaffelse af kampmoduler til 10 af vore 14 STANDARD-FLEX enheder var en erstatning for blandt andet de 6 torpedobåde af SØLØVEN-klasse, der allerede i 1990 udgik af Flådens tal.

Opbygning af prototypesæt af kampmodulet blev iværksat ved Finansudvalgets bevilling i august 1990. Søværnets Materielkommando arbejdede ud fra de grundlæggende militære krav til et sådant system, der enkelt fortalt består af en række våbensystemer. Over en årrække blev

der foretaget typevalg af hvert enkelt våbensystem til kampmodulet og i forbindelse hermed gennemførtes det komplicerede arbejde med systemintegration, der skulle muliggøre, at hele kampmodulet kan anvendes i et komplekst maritimt kampmiljø.

Som sømålsmissilsystem valgtes det kendte HARPOON system, der i effektivitet er blandt de bedste i verden. Som luftforsvarssystem valgtes det lodret affyrende SEASPARROW.

Søværnet er hermed blandt de første mariner, der introducerer dette system, der effektivt kan imødegå såvel fly som de missiler, der måtte blive affyret mod skibet. Det skal i denne forbindelse nævnes, at skydningerne i forbindelse med SEASPARROW systemets godkendelse i august 1998 var vellykkede, idet samtlige mål blev nedskudt. Som passive modforanstaltninger mod missilangreb valgtes missilvildledningssystemet SEA GNAT. I kampmodulet indgår endvidere tung torpedo Type 613. Som en del af kampmodulet må naturligvis også nævnes OTO MELARA 3 tommer kanonen,

der indgår i flere andre moduler som standard.

I forbindelse med de tekniske installationer og afprøvninger er der udarbejdet sikkerhedsanalyse for hvert enkelt system, og Søværnets Taktik- og Våbenskole har udarbejdet betjeningsreglementer, hvorefter alle systemer er blevet godkendt til operativt brug.

Alle de nævnet våbensystemer er standard i søværnet og anvendes i vore korvetter. Indførelse af kampmodul i STANDARD-FLEX 300 er således et vigtigt skridt på vej mod den gennemgående standardisering af materielsystemer, som søværnet nu over en lang årrække har arbejdet hen imod.

Dette første kampmodul vil nu blive efterfulgt af 9 andre systemer. De næste 3 systemer blev iværksat efter Finansudvalgets godkendelse i juni 1992. 2 kampmoduler er færdige inden nytår og det tredje først i det nye år.

Finansudvalget godkendte i oktober 1998 opbygningen af de sidste 6 kampmoduler. Med den kapacitet søværnet råder over og med normal produktionstakt kan de forventes klar i perioden medio 2002-2004.

Det kan for udenforstående synes som meget lang tid for gennemførelse af et sådant program. Det må i denne forbindelse erindres, at der har ikke været ubegrænsede midler til rådighed for udvikling og produktion. Specielt må det nævnes, at der årligt kun har været afsat begrænsede midler til gennemførelsen, der derfor har strakt sig over en række år. Det er også værd at bemærke, at kampmodul er udviklet og produceret i Danmark ved anvendelse af søværnets egen tekniske ekspertise samt ved anvendelse af en række danske underleverandører. Da projektet iværksattes i 1990 havde en række danske elektronikfirmaer opbygget en afgørende system- og software knowhow, der muliggjorde at projektet kunne gennemføres her i landet. Tiden har vist, at vi på det sømilitære område fortsat råder over ekspertise, der kan frembringe systemer, der ligger helt fremme i front i teknologisk henseende.

HAR POON og SEA SPARROW

STANDARD-FLEX-koncepten er efter flere års anvendelse i Flåden nu for alvor begyndt at manifestere sig. Udenlandske flåder er ved at få øjne op for de muligheder som danske søofficerer og vore civile medarbejdere i søværnet i flere år har påpeget over for kollegaerne i udlandet. Alene det stigende antal delegationer, der aflægger besøg til søværnet for orienteringer om STANDARD-FLEX-koncepten vidner om dette. Jeg vil her gentage den tak, som tidligere har været fremsagt over for alle de, der har troet på koncepten og har deltaget i arbejdet med virkeliggørelsen.

Der skal også lyde en tak til leverandører og en særlig tak til personalet ved Søværnets Materielkommando, flådestationerne og 2. og 4. Eskadre, der konkret har sikret at vi i dag står med et færdigt operativt system, der er helt igennem afprøvet og klar til brug.

I de kommende år vil kampmodulerne stå til søs klar til indsats hvor og når det måtte blive nødvendigt. I nationale som internationale opgaver, hvor behovet for moderne enheder, der kan samvirke direkte med andre landes flåder er mere og mere påkrævet. Med ønsket om, at kampmodulerne til STANDARD-FLEX 300 må tjene søværnet og det danske samfund i mange år, skal jeg herved

overdrage det første kampmodul til Chefen for Forsvarsstaben.

Chefen for Forsvarsstaben sagde derefter følgende:

Det er mig en stor glæde ved denne højtidelighed i dag at få lejlighed til at videregive det første STANDARD-FLEX 300 kampmodul til Søværnets operative Kommando.

STANDARD-FLEX 300-projektet er ikke et nyt projekt. Bygningen af de 14 fartøjer og de tilhørende containere nu er gennemført over en periode på 15 år. Disse 15 år har sikret en konstant positiv udvikling for projektet som helhed, idet de enkelte containere systemer, siden den første introduktion på selve FLYVEFISKEN er blevet udviklet og introduceret under hensyntagen til de tilgængelige midler og de stadigt skiftende operative og politiske krav. Krav, som nærmest var umulige at forudse i 1982, da konceptet blev udtænkt.

Kampenheden afløser WILLEMOES-klassen, som står foran udfasning. Dette giver anledning til en del overvejelser. WILLEMOES-klassen betragtes af mange som den ultimative platform med hensyn til kampkraft. Den har derudover igennem sin operative levetid opfostret et specielt sammenhold besætningerne imellem, et sammenhold, som bunder i

3D-nadar

Flexfire
udledelsesnadar

en dyb fortrolighed med og en stor tillid til klassens evner og muligheder.

Til alle bekymrede vil jeg sige; betragt STANDARD-FLEX 300 kampenheden som en både meget positiv men også bydende nødvendig videreudvikling af WILLEMOES-klassen. WILLEMOES-klassen er ensbetydende med stor kampkraft men med begrænset udholdenhed; en enhed, som blev dimensioneret til forsvaret af det danske nærområde. Derudover er vedligeholdelsen af WILLEMOES-klassen både dyr og tidskrævende.

Med kampenheden er der introduceret en enhed, som har både kampkraft, udholdenhed, selvbeskyttelsesevne og mindre krævende vedligeholdelse, hvorved søværnet på alle områder har introduceret et fremtidssikkert fartøj. Ved overdragelsen til operativ brug her i dag kan enhedsuddannelsen i de komplicerede tekniske systemer og de operative procedurer begynde for alvor. Jeg er sikker på, at besætningerne fra WILLEMOES enhederne inden for ganske kort tid, når potentialet til fulde opdages og udnyttes, vil knytte stærke bånd til enhedstypen. Disse bånd vil igen være baseret på tillid til evnerne og de, for denne type enhed, nærmest ubegrænsede mulig-

heder. I nær fremtid vil kamp-FLEXerne derved på alle områder have afløst WILLEMOES-klassen.

Den første kampenhed er et eksempel på, hvorledes samspillet mellem forsvaret og den involverede danske industri har leveret et fartøj, som i kraft af det tidløse koncept og de ombordværende systemer kan begå sig på både den nationale og den internationale scene.

Med hensyn til den internationale scene, så er tilliden til kampenheden

stor fra forsvarets ledelses side. Dette har allerede nu udmøntet sig i tilmeldelse til NATO reaktionsstyrker, og jeg er sikker på, at kampenheden, i lighed med minerydningsmodulet, vil bevise sit værd ved førstkommande lejlighed. Dette vil, uden tvivl, i internationale kredse blive opfattet som endnu et eksempel på Danmarks ekspertise indenfor dette unikke koncept.

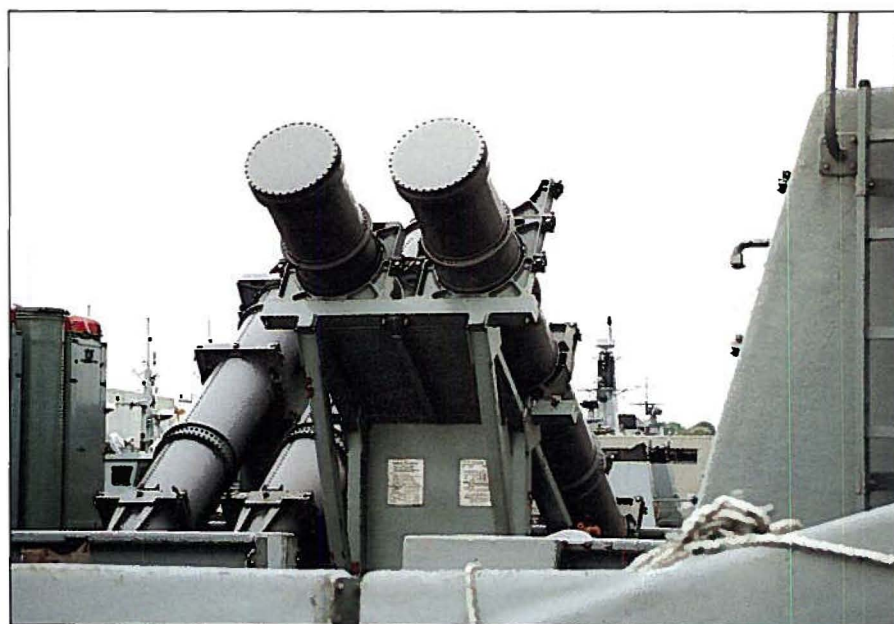
Slutteligt en tak til Søværnets Materielkommando og de civile samarbejdspartnere for deres aldrig svigtende og vedholdende indsats i dette projekt og tillykke til Søværnets operative Kommando med den nye enhedstype.

Med disse ord overdrager jeg hermed den første STANDARD-FLEX 300 kampenhed til Chefen for Søværnets operative Kommando.

Chefen for Søværnets operative Kommandos tale ved overdragelse af 1. kampmodul til SF300 til operativ tjeneste den 1. oktober 1999.

Som ansvarlig for søværnet operative aktivitet er det en glæde i dag at modtage det første komplette kampmodul til STANDARD-FLEX 300 – FLYVEFISKEN-klassen – klarmeldt til operativ tjeneste.

For det første fordi det markerer afslutningen af endnu et af de meget

HARPOON

komplekse og derfor også langvarige udviklings- og implementeringsforløb, der har været nødvendige for at omskabe FLEX-visionerne til operativ og logistisk virkelighed. I den sammenhæng er afslutningen på samme tid også begyndelsen – nemlig begyndelsen på den fulde operative integration af FLEX-enhederne i kamprollen. Herfra er det de operative brugeres opgave at tage fat og videreudvikle interne procedurer og den taktiske doktrin såvel for den enkelte enheds indsættelse som for en større gruppes integration i operationer i flådestyrke-ramme – det vil sige i en Task Group organisation. Det er vigtigt at vi kommer videre med dette.

Som det andet er det en glædelig begivenhed fordi aflevering af dette første kampmodul hurtigt vil følges af de næste tre – og siden følges op, således at vi ender med operativ rådighed over de i alt 10 sæt våbensystemer, der udgør den fastlagte kampmodulstruktur. Med udfasning af de 10 torpedomissilbåde af WILLEMOES-klassen som del af det for-

svarsforlig, der sættes i værk fra den 1. januar 2000, er det afgørende for flådens operative evne, at der tættest muligt og hurtigst muligt opbygges en ny effektiv kapacitet på dette område. Det er der nu skabt et systemmæssigt grundlag for, og det er derudover et grundlag, der også som en del af forliget, siden udbygges med den kapacitet, der vil følge med de nye større enheder – de fleksible støtteskibe og patruljeskibe – til søværnet.

Som det tredje er det glædeligt, fordi det er endnu et skridt i retning af en Flåde med vægt på større alsidighed, større udholdenhed og større mobilitet – og dermed et skridt i den udvikling søværnet selv har peget på som den rette i en omskiftelig sikkerhedspolitisk og militær situation, hvor vi fra dansk side ønsker at kunne spille en aktiv rolle i bestræbelserne på at stoppe konflikter og understøtte den sikkerhed, der er afgørende for en fredelig bilæggelse af tvistigheder.

For at have vægt i dette skal man råde over effektive militære midler –

og STANDARD-FLEX i kampudgaven skal være et særdeles effektivt sømilitært middel, når det bruges rigtigt.

For at kunne bruges rigtigt skal som sagt procedurer og doktrin til stadighed udvikles og materiellet skal holdes operativt. Det kræver engageret, veluddannet og veltrænet personel – i det enkelte skib, på land i Den Mobile Logistik Enhed, i de taktiske og operative stabe, på skolerne og så naturligvis i hele den virksomhed som Materielkommandoen står for.

Det er en fælles udfordring og en fælles opgave. Men den daglige hovedaktør er og bliver den ansvarlige eskadre og besætningen om bord. Og det er med tryk tillid til den indsats, der her vil blive gjort, at jeg hermed nu formelt videregiver det første STANDARD-FLEX kampmodul som det er placeret her i GLENTEN klar til operativ tjeneste til Chefen for 4. Eskadre og hans personel.

(Udsendte talesedler)

Fotos: NIJU, 2. ESK, KORSØR

Et slankere Marinehjemmeværn med nye opgaver

Denne artikel er skrevet af journalist og premierløjtnant i Marinehjemmeværnet Helle Kolding og lånt fra Marinehjemmeværnets blad.

De frivillige medlemmer skal være med til at forme fremtidens marinehjemmeværn. Dét stod fast, da marinehjemmeværnsinspektør Preben Andersen og chefen for Hjemmeværnet, generalmajor Ulf Scheibye i sensommeren sendte en skrivelse ud til alle flotillechefer og marinehjemmeværnsledere. Heri stod beskrevet konsekvenserne af forårets forsvarsforlig printet sort på hvidt, og hjemmeværnets – og marinehjemmeværnets chefer efterlyste nu underafdelingernes kommentarer.

Store besparelser

På bordet lå det faktum, at forsvarsforliget også betød væsentlige besparelser rundt om i det danske forsvar. Og marinehjemmeværnet gik ikke ram forbi denne gang. Med over 6 millioner kroner som et årligt sparekrav, måtte der ske ændringer. En gruppe arbejdede så i sommeren med et oplæg til disse besparelser, og i august måned lå det parat med et forslag om blandt andet at spare syv flotiller væk, afhændelse af syv fartøjer og en reduktion af personalet ved de to marinehjemmeværnsdistrikter.

Slipshavn bevares!

Til gengæld lykkedes det gruppen ved en følelsesladet redningsaktion at sikre marinehjemmeværnets skole på Slipshavn,

der ellers allerede i foråret havde »fået kniven«.

I september måned blev gruppens endelige oplæg så udsendt til alle flotillecheferne for at de, sammen med deres flotiller kunne være med til at tygge på forslagene og give dem deres kommentarer, samtykke eller afslag.

De frivillige skal inddrages i spareprocessen

Det er vigtigt at understrege, at vi netop ønsker de frivilliges aktive medvirken i denne proces, og at vi prioriterer de frivillige medlemmers mening meget højt, siger chefen for Marinehjemmeværnsdistrikt 1, kommandørkaptajn Kurt Verner. Han tilføjer, at en så voldsom besparelse som den marinehjemmeværnet er blevet underkastet på landsplan, selvfølgelig ikke kan gå upåagtet hen, og heller ikke smertefrit. – Derfor er det så vigtigt, at alle kan følge med i, hvad der sker, og har mulighed for at blande sig i debatten og udforme den endelige løsning, siger Kurt Verner. – Det gælder jo marinehjemmeværnets fremtid og vores fremtidige mulighed for at løse vore opgaver bedst muligt, tilføjer han.

Storflotille i Nordjylland: HVF Vendsyssel

I oplægget, der blev sendt til debat, var der sat navn på de flotiller, som udvalget skønnede, bedst kunne undværes i den store sammenhæng. For Marinehjemmeværnsdistrikt 1's vedkommende betød det, at de tre nordjyske flotiller, Skagen, Hirtshals og Frederikshavn, skal slås sammen til en stor fælles flotille med navnet HVF Vendsyssel. Her vil besparelsen betyde to flotiller og to fartøjer væk.

Samtidig kunne man bruge »Århus-modellen« til at lade flotillerne i Horsens og i Vejle-Juelsminde være fælles om et fartøj. Her ved udspares yderligere et fartøj.

Som »gulerod« skal den nye flotille så have et nyt fartøj af 800-klassen, så snart det er praktisk muligt.

De øvrige reduktioner

De øvrige reduktioner vil ske ved sammenlægning af Fåborg-Ærø eller Ærø-Svendborg, samt ved sammenlægninger i fire sydsjællandske flotiller og på Holmen ved København. Ved sammenlægninger, fjernelse af fartøjer – og ved blandt andet at reducere antallet af nødvendige lokaler, kan marinehjemmeværnet spare 5,1 million kroner.

Den slankede organisation

Tilbage står så opgaver og fremtidsvisioner og venter på den ny slankeorganisation.

Mange af disse opgaver skal forhandles lokalt, hvor nye større områder, i tæt samarbejde med søværnet omkring bl.a. SAR og bevogtninger ligger og venter på aftaler.

Alt i alt en masse nyt og spændende, der skal med ind i det nye årtusinde, efter først at have været sendt til høring i august – september, behandling ved Distrikts- og Marinehjemmeværnsrådsmødet i oktober, forelæggelsen for hjemmeværnsledelsen i samme måned og endelig afgrøelse i november.

Helle Kolding

Plan for gennemførelse af

Forsvarsministeriets Pressemeddelelse af 28. oktober 1999

Gennem de sidste fem måneder har forsvaret arbejdet med at planlægge hvordan det nye forsvarsforlig skal gennemføres i praksis. Nu er den endelige køreplan på plads – godkendt af regeringen og forligspartierne.

Forsvarsforliget for perioden 2000-2004, som blev vedtaget af regeringen med Venstre, Det Konservative Folkeparti, CD og Kristeligt Folkeparti den 25. maj betyder, at vægten i dansk forsvar forskydes fra mobilisering til krisestyring og vægt på reaktionsstyrker. Kapaciteten til internationale operationer styrkes, større mobilitet prioriteres og der gennemføres investeringer i nyt materiel for 12 milliarder kroner.

Planen for den endelige implementering af forsvarsforliget indeholder en række mindre justeringer i forhold til den oprindelige forligstekst, men de overordnede politiske og økonomiske rammer er uændrede.

10 millioner yderligere besparelse

Den samlede bruttodriftsbesparelse ved fuld gennemførelse forventes at blive på cirka 1.620 mio. kroner pr. år mod godt 1.610 mio. kroner i det oprindelige grundlag for forliget. Som nævnt anvendes en betydelig del af disse midler til forøgede materielinvesteringer samt til at styrke reaktionsstyrkerne og aktivitetsniveauet i forsvaret. Ved fuld gennemførelse vil forsvarsrammen være reduceret med cirka 450 mio. kroner i gennemsnit pr. år i forhold til nu.

Den samlede reduktion af fastansatte bliver ved fuld implementering på knap 3.400 årsværk, omkring 200 årsværk mindre end beregnet. Udgifterne til personelrelaterede tiltag har vist sig at være mindre end oprindeligt skønnet. Udgifterne forventes at blive på lidt under 630 mio. kroner

forsvarsforliget på plads

mod tidligere skønnet godt 860 mio. kroner.

Ud af dette mindreforbrug på omkring 230 mio. kroner anvendes cirka 160 mio. kroner ekstra til byggeri. Byggeudgifterne forventes at beløbe sig til godt 1.290 mio. kroner, hvor det oprindelige skøn var på godt 1.130 mio. kroner.

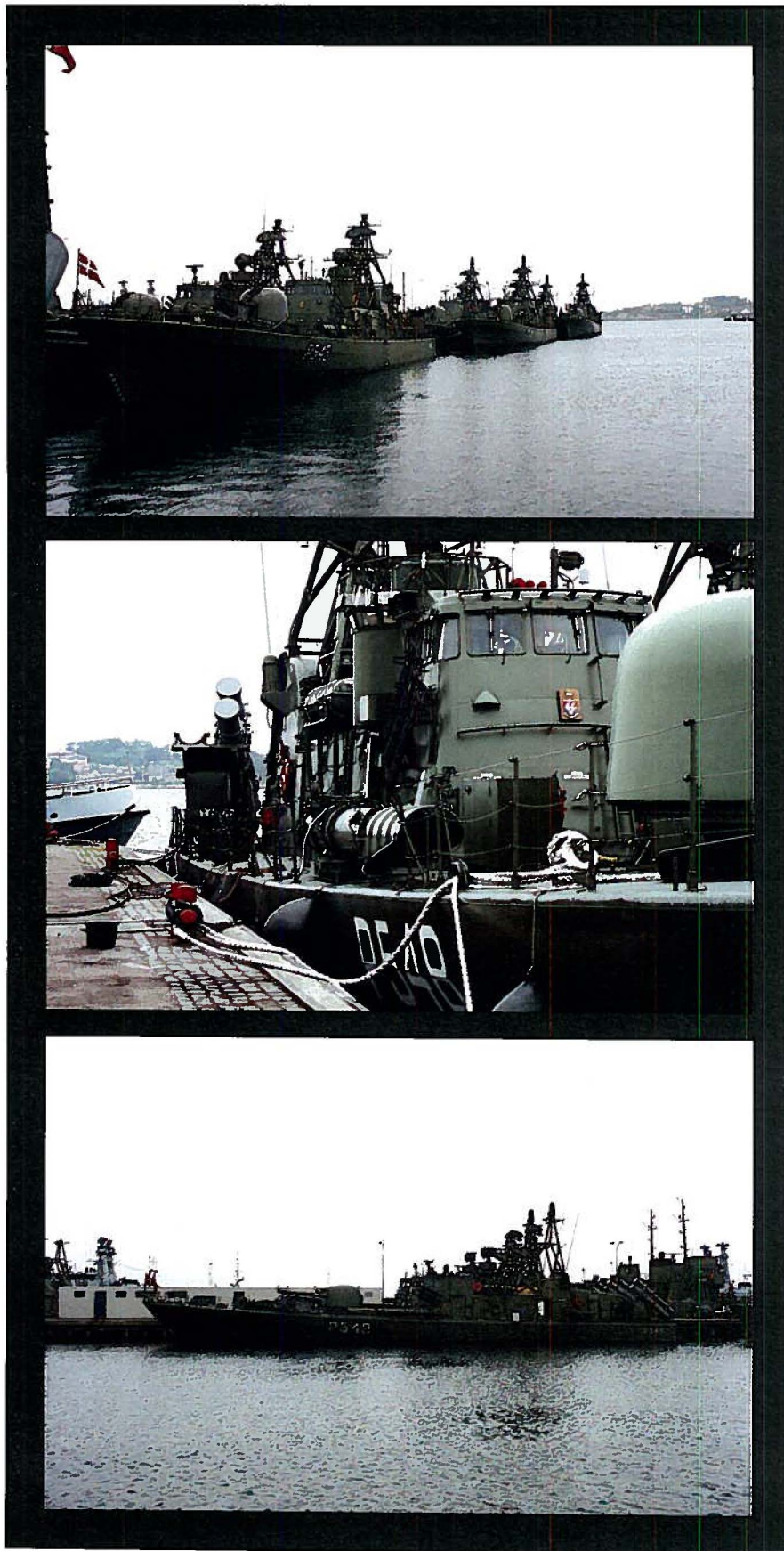
I hæren opretholdes depotområdet i Kalby Ris og Fredsskov, og kampvognsværkstedet samt saddelmager- og våbenværkstedet fastholdes indtil videre her. Derved spares betydelige investeringer i Slagelse. I Vordingborg etableres 'Det Danske Internationale Logistik Center' forkortet DANILOG, mens drivmiddeldetachementet opretholdes i Farum.

På Haderslev Kaserne placeres staben for Danske Division, stab og stabskompani for 1. Jyske Brigade, stab og stabskompani for 3. Jyske Brigade, 5. Telegrafbataljon og Slesvigske Musikkorps. Desuden flyttes staben for Telegrafregimentet fra Ryes Kaserne til Bülow's Kaserne.

For værnepligtige i opklaringsenheder nedsættes værnepligtstiden fra 11 til 10 måneder, mens værnepligtige i telegraftropperne får forlænget tjenestetiden fra 8 til 9 måneder.

Reduktion af Grønlands Kommando stilles foreløbigt i bero

I søværnet udfases FAXE-klassen i konsekvens af udfasningen af WILLEMOES-klassen og projektet vedrørende flytning og reduktion af Grønlands Kommando stilles foreløbigt i bero. I flyvevåbnet tilpasses reduktionen af vedligeholdelseskapa-citeten til at producere flyvetimer til F-16, så den svarer til behovet ved fuld pilotbemanding. Endelig foretages der mindre tilpasninger af Forsvarets Værnepligt og Rekruttering samt Forsvarets Sundhedstjeneste. Lokalforsvarsregion Fyn og Sydjylland placeres på Odense Kaserne, mens Højstrup anvendes til indplacering af hjemmeværnsdistrikt og andre hjemmeværnshenheder. Lokal-

Projekt	Bygge- og anlægsarbejder	Tidsramme	Personel reduktion
Hoveddepot Vemmetofte nedlægges, og materiellet overføres til andre hoveddepoter. Besparelse ved fuld implementering er ca. 6 mio. kr. pr. år. Reduktion inden for fastansatte er.	Der er ingen bygge- og anlægsarbejder forbundet med projektet.	Depotet forventes materiel- og personelmæssigt at være rømmet den 1. januar 2000.	ca. 19 årsværk
Reduktion af søværnets logistiske fredstidsstøttestruktur som konsekvens af planlagte strukturmæssige reduktioner i den operative struktur. Besparelse ved fuld implementering er ca. 70 mio. kr. pr. år.	Der er ingen bygge- og anlægsarbejder forbundet med projektet.	Personelreduktionen finder sted løbende over hele implementeringsperioden fra den 1. januar 2000 til udgangen af år 2003	ca. 230 årsværk. – 108 årsværk i København ved Søværnets Materielkommandos Centralledelse, Marinestation Holmen og Nyboders Kommandantskab, en reduktion på 47 årsværk ved Flådestation Korsør samt en reduktion på 75 årsværk ved Flådestation Frederikshavn.
Opretholdelse af 3 ubåde. Besparelse ved fuld implementering er ca. 6 mio. kr. pr. år	Der er ingen bygge- og anlægsarbejder forbundet med projektet.	Personelreduktionen forventes gennemført primo 2000.	ca. 4 årsværk
Reduktion af bemandingen inden for Søværnets operative Kommandos myndighedsområde. . 2 mio. kr. pr. år	Der er ingen bygge og anlægsarbejder forbundet med projektet.	Ved udgangen af år 2000	ca. 8 årsværk.
Nedlæggelse af Sundets Marinestrikt, Stevnfort og sødefensionsafsnittene. Besparelse ved fuld implementering er ca. 16 mio. kr. pr. år.	Bygge- og anlægsarbejdet, der omfatter etablering af indhegning og overvågning af eksisterende radar- og radioantenner på Stevns, ca. 5 mio. kr.	Landområdet kan overgives til Forsvarets Bygningstjeneste ved udgangen af år 2000.	er ca. 46 årsværk
Udfasning af WILLEMOES-klassen, inspektionsskibet BESKYTTEREN, to minelæggere af FALSTER-klassen og FAXE-klassen.	Der er ingen bygge- og anlægsarbejder forbundet med projektet.	1. oktober 2000.	ca. 101 årsværk og inden for værnepligtige ca. 12 årsværk. De personelmæssige reduktioner følger snarest efter udfasningen af enhederne.
Besparelse ved fuld implementering er ca. 88 mio. kr. pr. år. Besparelse ved Søværnets Skoler. Besparelse ved fuld implementering er ca. 11 mio. kr. pr. år.	Der er ingen bygge- og anlægsarbejder forbundet med projektet.	ved udgangen år 2000	er ca. 41 årsværk
Sikringsenheder til bevogtning og nærforsvar af søværnets landbase-rede bevogtningsobjekter baseres fremover på enheder fra militærregionerne. Besparelse ved fuld implementering er ca. 17 mio. kr. pr. år	Der er ingen bygge- og anlægsarbejder forbundet med projektet.	den 1. januar 2000.	for værnepligtige er ca. 97 årsværk
Justering i antallet af eskadrestabe. Besparelse ved fuld implementering er ca. 0,5 mio. kr	Der er ingen bygge- og anlægsarbejder forbundet med projektet.	Justeringen af eskadrestrukturen ved Flådestation Korsør forventes gennemført den 1. juli 2000. Justeringen af strukturen ved Flådestation Frederikshavn, herunder også de personelmæssige reduktioner, forventes gennemført ved udgangen af år 2003.	ca. 2 årsværk

forsvarsregion Sjælland og Lolland-Falster placeres i hovedbygningen på Ringsted Kaserne sammen med Marinedistrikt 2 og Flyverhjemmeværnsdistrikt 3.

Forsvarsministeriet vil snarest i henhold til planlovgivningen sende en overordnet beskrivelse af projekterne samt de hertil knyttede justeringer i antallet af arbejdspladser i høring ved berørte amter.

Vi gør lige opmærksom på at teksten til forsvarsforliget »Aftale om forsvarrets ordning 2000-2004« kan hentes på Forsvarsministeriets hjemmeside på internetadressen: www.fmn.dk
Til forliget hører nu også en detaljeret køreplan, der for søværnets vedkommende ser således ud:

Generelt

Beskrivelse af den overordnede tidsplan for implementeringen af projekterne indeholdt i aftalen om forsvarrets ordning 2000-2004.

De bygge- og anlægsmæssige forhold vil blive valideret i forbindelse med udarbejdelsen af programoplæg for de enkelte bygge- og anlægsprojekter, hvilket for størstedelen af projekternes vedkommende forventes tilendebragt med udgangen af første kvartal 2000. Færdiggørelsen af de forudsætningsskabende bygge- og anlægsarbejder er i de fleste projekter afgørende for, i hvilken takt projekterne kan gennemføres. De her anførte oplysninger om tidspunkter og perioder for gennemførelsen af

de enkelte projekter er således tentative og vil blive justeret løbende under implementeringen. I det efterfølgende beskrives de enkelte strukturtilpasningsprojekter kort, hvorefter den implementeringsmæssige tidsplan anføres.

Søværnet

Projekterne inden for søværnets område består af en række primært enkeltstående projekter. Den samlede besparelse inden for søværnets område er på ca. 216 mio. kr. pr. år. Den samlede bygge- og anlægsinvestering er på ca. 5 mio. kr., og årsværksreduktionen er på 451 faste årsværk samt 109 værnepligtige årsværk.

Fotos: NIJU

Divert Course

.....
Believe it or not, this is the transcript of an actual radio conversation between a US Navy Ship and Canadian authorities off the coast of Newfoundland in October 1995. Radio conversation released by Chief of Naval Operations 10/10/95.

US ship:
Please divert your Course 0.5 degrees to the south to avoid a collision.

Canadian Reply:
Recommend YOU divert YOUR Course 15 degrees to the south to avoid a collision.

US ship:
This is the Captain of a US Naval Vessel. I say again. Divert your Course.

Canadian Reply:
No, I say again, YOU divert YOUR Course.

US ship:
This is the Aircraft Carrier USS Missouri. We are a large warship of the US Navy. Divert your Course NOW.

Canadian Reply:
This is a lighthouse. Your Call.

DET VAR JULESÆTTERNISSEN, DER VAR PÅ SPIL!

Tordenskiold i Frederikshavn

Overværkmester Arne Haugaard, Skibs & Maskinsektionen, Flådestation Frederikshavn tog i 1976 et initiativ, der siden har blomstret og skabt mange nyttige kontakter mellem byen og Flådestationen i Frederikshavn, for slet ikke at tale om de mange gode og vel også inspirerende stunder, der er tilbragt mellem søofficerer og civilt ansatte – under hans minde og ånd, der er æret ved en Tordenskioldbyste over baren i en del af opholdslokalerne i cafeteriabygningen. Ved Tordenskiolds 300 års fødselsdag i 1990 blev udgivet en smuk lille bog om emnet. Det er med baggrund i denne, sammen med aktuelle oplysninger fra selve initiativtageren og næstformanden for officersklubben, orlogskaptajn Neppe, nedenstående artikel er frembragt.

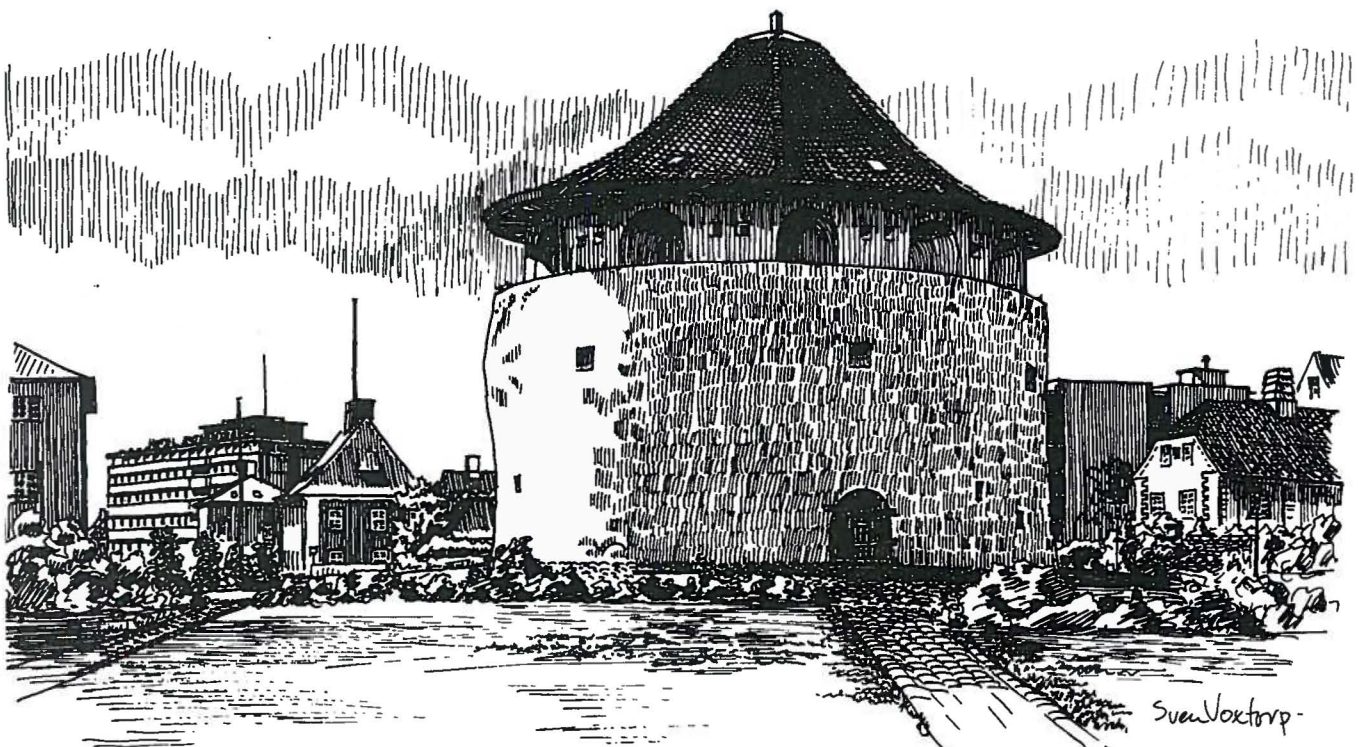

Lidt om historien – Tyskerne kom først

Der er ikke mange, der til dagligt går rundt og tænker på, at det var tyskerne, der anlagde de første militære anlæg ved Fladstrand – som Frederikshavn hed oprindeligt. Nej, det er ikke bunkerne i Pikkerbakkerne vi taler om, men Nordre Skanse som blev anlagt under den tyske besættelse af Jylland i 1627 til 29 – en følge

af at Christian den Fjerde ville bestemme nede i den lidt sydligere del af Europa. Senere blev fæstningsanlæggene forstærket med henblik på at dække det hul der opstod ved tabet af Skåne, Halland og Blekinge på den anden side af Kattegat og Skagerrak med henblik på at opretholde Norgessejladsen – til den anden del af Dobbeltriget. Fladstrands fortrinlige naturhavn

med dens udmærkede forsyningsveier og befæstningsanlæg var det ideelle sted for den dansk/norske flådes og Tordenskiolds bestræbelser på at bevare det absolutte søherredømme i disse strategisk vigtige far-

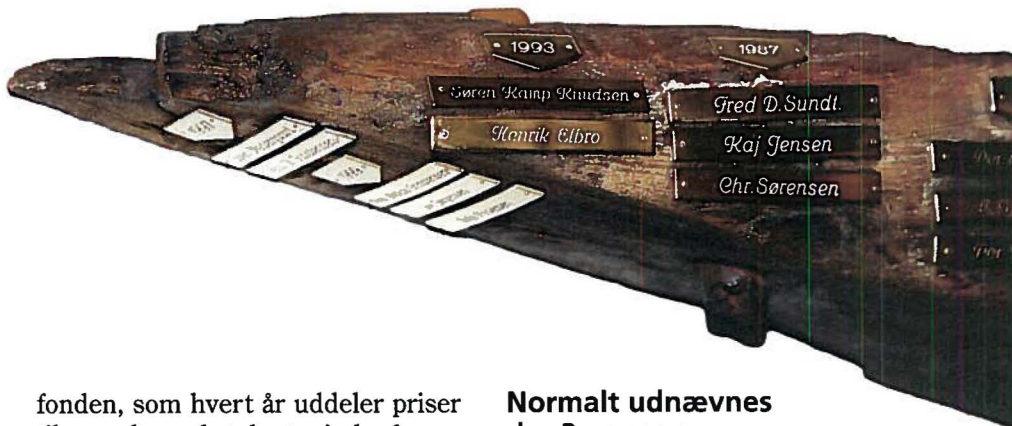

vande. Uden at komme ind på alle detaljerne kan man med megen ret påstå, at begivenhederne i denne sammenhæng – og specielt under den store nordiske krig – var nogle af de vigtigste i rækken, der holdt sammen på Rigsfællesskabet i 400 år. At Frederikshavns beliggenhed stadig, i vort århundrede, er strategisk vigtig, beviser de store militære anlæg besættelsesmagten under Anden Verdenskrig lod opføre i området. Senere kom NATO til med store byggeprojekter. Det blev til både flådestationen og de store forsyningsanlæg – »krudt, kugler og brændstof«.

Inspirationskraft både til den norske og den danske flåde

Men tilbage til Tordenskiold, hvis personlige historie læseren vel kan udenad, måske fra den skillingsvise på 48 vers, der kunne købes i København efter hans død. »Jeg vil sjunge om en helt« – og så videre. Han er en af de få helte i Danmarkshistorien, der har fået lov til at forblive en rigtig og uforfalsket helteskikkelse. Der er naturligvis mange hager ved billedet – med hollandsk/norsk fader, men sønderjysk moder – fra Trondheim. Ikke desto mindre har billedet nok af inspirationskraft både til den norske og den danske Flådes personel og flere selskaber for venner af ham. Her i Danmark er der to, hvoraf det ene i Frederikshavn er det mindst højtidelige. Som sagt var det oprindeligt tænkt, som en måde at udvikle kontakten til byen Frederikshavn, men i kraft af de efterhånden mange betydningsfulde personer, der er blevet udnævnt som »Tordenskiold ven« er det en slagkraftig vennekreds. Det bevistes med stor tydelighed, da man fejrede 300 året for heltens fødsel. Det var »rimeligt let« at rejse de nødvendige midler til en statue og udgivelse af en bog. Statuen står efter en storslået indvielsesfest, der greb næsten hele byen, på et af de steder, hvor Peter Wessel med sikkerhed færdedes – på vej til og fra sit hus i Fladstrand.

For de tiloversblevne midler besluttede man at oprette Tordenskiolds-

fonden, som hvert år uddeler priser til unge lovende talenter indenfor systemet og skoleskibet Danmark.

Hvordan man udnævnes som ven af Tordenskiold

Der ligger ikke noget på tryk om udpegningen af venner af Tordenskiold, andet end det som er nedfældet i referater fra Officersklubbens bestyrelsesmøder, som er den bestemmende myndighed for hvem, der skal udnævnes.

De første venner af Tordenskiold blev udnævnt i 1976, som omtalt ud fra et initiativ af Overværkmester Arne Haugaard, Skibs & Maskinsektionen, der skulle skabe en form for kendskab til flådestationen i byen og landsdelen. Siden har det så udviklet sig til at blive den begivenhed i byen som alle, der betyder noget, absolut skal med til. Ved sidste fødselsdag deltog langt over 200 personer.

Normalt udnævnes der 3 venner,

- En person der er landskendt.
- En person der er fra lokalsamfundet.
- En person der er fra systemet, militær eller civil.

Udnævnelsen sker hvert år på søheltens fødselsdag, der holdes en tale for hver ven, med begrundelse for udnævnelsen, og venen får et anker i kæde som symbol på værdigheden, et diplom og slår til sidst sit navneskilt fast på et gammelt spant fra et af Tordenskiolds skibe.

Og efter det ceremonielle udtales de forløsende ord: så går hele selskabet over til ukontrolleret samvær.

Man må håbe at samværet mellem byen og søværnet kan udvikle sig til gavn for begge i det næste årtusinde – både kontrolleret og ukontrolleret!

RED

Fotos og tegning: RED

Orlogskaptajn Nepper ved roret i klubben

Simulation i fremtiden – og operative forberedelser

Behov for simulation og operativ forberedelse. Dagligdagen i søværnet med mange og forskellige opgaver kræver grundig uddannelse, herunder bl.a. uddannelse ved anvendelse af simulation. Simulation sparer tid og ressourcer, men ikke mindst gives mulighed for at afprøve ideer, procedurer og metoder uden store og eventuelt dyre omkostninger. Simulation kan tillige give erfaring på områder, som ikke umiddelbart er tilgængelige i forbindelse med den daglige sejlsende tjeneste. Indøvelse af færdigheder i forhold og situationer som ikke eller kun delvist kan trænes til søs er til stadighed en afgørende faktor som nødvendiggør at der anvendes simulation i uddannelserne.

Large screen display-et

Forberedelse til opgaveløsning i internationalt regi

Virkeligheden og det operative miljø omkring os, og derved omkring hele søværnet, er i stadig forandring.

Dét, vi gjorde i går, kan meget vel ikke anvendes i morgen; eller sagt med andre ord; opgaverne ligner hinanden, men selve opgaveløsningen kan være meget forskellig.

Med det nye forsvarsforlig – og med det en højere prioritering af det internationale engagement, er der i større grad end tidligere behov for hurtige omstillinger og forberedelse til opgaveløsning i internationalt regi.

Et højt indsatsberedskab for deltagelse i internationale opgaver giver ikke megen tid til forberedelse forud for en indsættelse. Tid og ressourcer til sejl- og øvelsesdage er tillige knappe og knappere, og i fremtidens søværn med få større enheder, spås det ikke at situationen bliver meget lettere. Få enheder af en speciel skibstype kan meget sandsynligt betyde, at den aktuelle enhed forud for en indsættelse ikke kan disponeres til operative forberedelser på grund af materielmæssig klargøring inden en afsejling til operationsområdet.

Hvorledes forbereder besætningen sig så?

Svaret er at denne problemstilling forstærker og aktualiserer behovet for simulationskapacitet yderligere.

Standardisering i søværnet hjælper til

Søværnets stigende grad af standardisering hjælper ikke kun på det ma-

Konsol 1, STANDARD-FLEX 300

Kontrolrummet, hvorfra det hele styres

terielmæssige og logistiske område, men tillige på uddannelses- og simulationsområdet. Man kan med færre og næsten ens operative systemer i søværnet sprede den vedligeholdende uddannelsesbyrde på flere enheder. Der er derfor ikke mere så stort et behov for de mange forskellige typer af simulationsudstyr. Imidlertid kan det hjemlige operative miljø ikke tilgodese samtlige forberedelser til en international opgave, som jo kan dække et opgavespektrum fra egentlige krigsmæssige operationer til mere fredelige operationer som katastrofehjælp. Alt sammen i operative miljøer, der i forhold til nærområdets er meget forskellige.

Der er således fremdeles et behov for at kunne træne i nye operationstyper i andre operative miljøer end det danske – gennem simulering. Med den stigende standardisering

blot få år siden var umuligt at nærme sig.

Interaktiv simulation, som forbinder skoler indbyrdes eller skoler og skibe, er i dag teknologisk udviklet og øger muligheden for simulering af operationer med og mellem flere enheder i havn – endda placeret på geografisk forskellige steder. De større nationer i NATO med USA i spidsen gennemfører allerede simulation mellem uddannelses institutioner på dette niveau både nationalt og indbyrdes landene imellem.

Som det er hensigten i SØVÆRNETS OVERORDNEDE SIMULATIONSPOLITIK (SOKBST 388-1 skal ikke med) kan et simulationscenter, eksempelvis AIS, med moderne simulationsudstyr afspille og styre et virkelighedstro scenario, således at enheder i havn vil kunne gennemføre øvelser med flere enheder (Harbour Practice Programme (HPP)).

Ligeledes vil i fremtiden et samarbejde med hæren og flyvevåbnet (Joint Operations) tillige kunne indøves igennem simulation, når disse værns trænere forsynes med interaktive simulationsfaciliteter. Dette er i øvrigt også er nødvendigt for de nye skibes vedkommende.

Fremtidens simuleringsbehov.

For at styre udviklingen i søværnet inden for simulationsområdet, har Chefen for Søværnets operative Kommando og Chefen for Søværnets Materielkommando nedsat en styringsgruppe for simulation i søværnet (STYSIM). Søværnets Taktik- og Våbeninspektør (TVI) er formand for styringsgruppen. Styringsgruppen har til formål at klarlægge søværnets fremtidige behov for simulation og fremsætte forslag til projekter for at tilgodese disse behov. Simulation på de højere niveauer,

som Joint-, Task Group- og/eller eskadretæning kan gennemføres på PC- og serverbaserede løsninger, via programmer, som er under løbende udvikling. Herved kan træning gennemføres over forsvarrets integrerede informations-netværk (FIIN) på almindelige PC'ere. Endvidere kan træningen på sigt gennem stimulering af operative udstyr også styres/ledes ved en sammenkobling med søværnets simulationscenter.

Det er yderligere blevet anbefalet, indenfor simulations policyen, at styrke en udvikling af Command Team træningen igennem anskaffelse af dertil egnet simulationsudstyr. Sammenfattende kan en udvikling af den fremtidige simulation i søværnet med fordel starte i et system, der skal kunne kobles sammen i en kontekst, der i højere grad end tidligere, skal tilgodese behovet for at kunne operere såvel internationalt (mobilt) som regionalt i forskellige sammenhænge. Ved både individuel træning og uddannelse, såvelsom i hold, indenfor systemkendskab, taktik og procedurer kan man gennem simulation udvikle den viden og de færdigheder samt holdninger, der er nødvendige for at opnå en tilfredsstillende effektivitet. Det der fører til den ønskede grad af professionalisme og parathed.

Analyse af træneren på AIS

I tilknytning til arbejdet i STYSIM har Søværnets Materielkommando indgået kontrakt med Danish Maritime Institute (DMI) og iværksat en analyse af træneren på AIS med henblik på at bestemme hvilke veje man teknologisk kan vælge på baggrund af trænerfaciliteternes nuværende potentiale, når man endeligt skal tage beslutning om trænerens videre udvikling. Analysen forventes at foreligge ultimo 1999.

Alt i alt er det en spændende tid, vi bevæger os ind i på simulationsområdet. Udviklingen bidrager til, at mulighederne indenfor simulation øges samtidig med, at begrænsningerne mindskes.

AIS

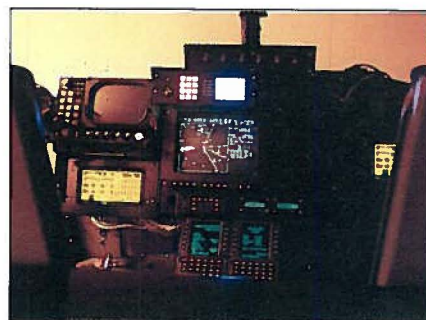

Helicopter »modellen«

er det blevet muligt at lægge flere kræfter i, at det anvendte simulationsudstyr kan træne besætninger og enheder mere specifikt i de situationer og det miljø de skal indsættes i.

Teknologien hjælper til.

Udviklingen inden for informations- og kommunikationsteknologi går stærkt. Man kan i dag, for relativt få midler, ved hjælp af moderne simulations- og uddannelsesudstyr simulere forhold og situationer, som det for

Helicopterens »indmad«

Alle fotos: AIS

Østersøen tur/retur og tilbage igen

Om MØENs deltagelse ved den lettiske flådes 80 års jubilæum. I samme togt var skibet også platform for den danske deltagelse i Nordisk Kadet-idrætsstævne '99, men denne del er behandlet i et tidligere nummer af bladet.

En hyppig gæst i Østersøen

Minelæggeren MØEN var i perioden 26. juli til 13. august en hyppig gæst i Østersøen i forbindelse med en tre ugers sejlads, der bragte skibet og besætningen på besøg i både Finland og Letland.

Sejladsen påbegyndtes, som vanligt, mandag formiddag fra Flådestation Frederikshavn. Skibet var blevet klargjort efter et værftsophold i LEA-VEX-perioden (sommerferien). Der var mødt en del nye (og enkelte »gamle«) besætningsmedlemmer, som skulle on the job trænes ombord. Endvidere skulle der undervejs afvikles instrumenteksamen for 11 operative kadetaspiranter fra Søværnets Officersskole. Tre tekniske kadetter skulle på praktikophold i teknik-divisionen. »Toppen på kransekagen« af de midlertidige besætningsmedlemmer var dog Doc og »pastoren«, alias doktor Lars Bech fra Forsvarets Værnepligt og Rekruttering og orlogspræst Eigil Bank Olesen fra Holmens kirke. Det skaber altid en særlig stemning, når der er medicinske og gejstlige eksperter om bord!

Lært lidt om farvandsgeografien

Første punkt på ugeøvelsesprogrammet var undersøgelse og fejlretning af skibets kompasser og radiopejlere. Dette blev gennemført af Navigationsmester Skjøth ved omsvajning i

Solopgang m. Letlands kystlinie. Foto: MØEN

farvandet ud for Frederikshavn. Efter flere timers snurren rundt havde Skjøth fået indsamlet nok data til udfærdigelse af de lovbefalede korrektionstabeller, og han blev herefter sat i land.

MØEN begyndte nu sin forlægning mod Sundet og Østersøen i klart og solrigt sommervejr. På det første stykke i det nordlige Kattegat fik Doc lært lidt om farvandsgeografien i de danske farvande. Det gik blandt andet op for ham, at farvandet mellem Læsø og Vendsyssel ikke er Sto-

rebælt. I løbet af eftermiddagen og aftenen lagde vi Jylland, Anholt og Kronborg bag os og passerede kort efter midnat Københavns Red og lidt senere Drogden.

Tirsdag formiddag bød på en forfriskende dukkert i Østersøen ud for Hammeren på Bornholm, hvor skibet var ankret op for »baderulle«. Derfra rundede vi Bornholm i en halv sømils afstand. Det sidste besætningen så af Danmark i denne omgang var, da MØEN midt på eftermiddagen passerede norden om Ertholmene, hvorefter kursen blev sat nordøstenover. Herfra fulgte halvandet døgn forlægning på stort set den samme kurs. De eneste afbræk var et par timers bjærgemærsovelser og en usædvanlig boarding af en tilsyneladende herreløs sejlbåd.

Sejlbåden fandt en cirkel at sejle rundt i

Båden lå og drejede rundt om sig selv midt ude i Østersøen, og der var ikke tegn på liv om bord. MØENs lil-

Solopgang i Østersøen. Foto: MØEN

le gummibåd blev sat i vandet, og minebefalingsmanden »boardede« dernæst sejlbåden. Da han piftede ned i cockpittet, dukkede en søvndrukken og forvildet finne op af kahytten. Det viste sig, at finnen havde koblet autopiloten til for at sove, men da han sov over sig, slog autopiloten fra igen, hvorefter så sejlbåden fandt en cirkel at sejle rundt i. Finnen takkede for opmærksomheden/vækningen og fortsatte derefter mod Helsinki, som var hans oprindelige mål!

Dagen inden ankomst til Finland fik vagtchefen, straks efter udskejning, travlt med at udregne en kurs og fart, der kunne give en relativ vind på nul, således at der kunne afholdes gudstjeneste under åben himmel. Der blev lydt med skibsklokken, kirkestanderen blev hejst og orlogspræsten holdt en god og stemningsfuld »open air« gudstjeneste på agterdækket.

Kadetstævnet i Finland har sin egen historie, hvori MØEN deltog med stor hæder, som det perfekte hjem og hvilebase for de danske deltagere. Det kan man som sagt læse om i nummer 3/99 af dette blad – beskrevet af en af kadetterne selv. Vi går derfor direkte over til at omtale den lettiske flådes 80-års jubilæum

Den lettiske flådes 80-års jubilæum

Efter en natsejls ind til Rigabugten og en kort ankring ud for Riga indledtes flådeparaden for den lettiske flådes 80 års jubilæum, der blandt mange andre ting på førstedagen omfattede salut fra det lettiske skib VETRA og en flot blomsterceremoni. Herefter parademæssig sejls ad floden Daugava til hovedstaden Riga.

Formationen bestod foruden MØEN af fartøjer fra Finland, Estland, Litauen, Tyskland, Polen og værtsnationen Letland. Alt forløb planmæssigt, og MØEN med besætning tog sig godt ud ifølge Chefen for 3. Eskadre, som deltog i flådeparaden ombord i VETRA sammen med øvrige inviterede VIPs. De følgende godt tre dages righoldige program gav alle muligheder for at opleve Riga og møde befolkningen der. Der blev naturligvis også tid til møder med diverse

honoratiorens og kolleger fra de andre skibe.

MØENs parademæssige udhaling

Arrangementerne omfattede også gudstjeneste i Domkirken. Der var sightseeing, museumsbesøg, baller for både menige og officerer, fyrværkeri. En flot parade og march til Domkirkepladsen manglede heller ikke i udfordringerne til besætningen. Det var da også med slet skjult tilfredshed, at chefen modtog den engelske militærattachés anerkendende bemærkninger til MØENs parademæssige udhaling og fremtræden.

Uden forhåbentligt at træde arrangørerne for nær, var dog den største oplevelse i Riga de mange smukke – på grund af sommervarmen let påklædte piger – og de billige øl på de mange fortovscaféer.

Kajgade i Riga. Foto: MØEN

Heller ikke i Riga svigtede besætningen, skønt der forekom en enkelt ubehagelig oplevelse. En af folkene blev den ene aften slået ned af ukendte gerningsmænd og frarøvet tegnebog m.m., midt på åben gade og det til trods for at han havde holdt sig i den del af byen, som ifølge forbindelsesofficeren skulle være sikker. Den overfaldne var forståeligt nok stærkt chokeret efter overfaldet. Glædeligvis har han siden modtaget

Nordisk kadetidrætsstævne indmarch. Foto: SOS

Paraden afgår fra kajområdet. Foto: Rie Dalgård, SOK

de fleste af de stjålne papirer retur fra det lettiske politi og vil formentlig slippe uden varige mén.

Onsdag var der planmæssig afgang fra Riga – denne gang med endnu et nyt hold kadetter samt to censorer til den forestående instrumenteksamen ombord, som blev afholdt dagen efter. Alle bestod deres eksamen med smukke resultater og censorerne og kadetter blev sat i land en route Flådestation Frederikshavn.

De hjemlige Pikkerbakker

Fredag formiddag fik MØEN atter de hjemlige Pikkerbakker i sigte, og resten af dagen var der hektisk aktivitet for at få skibet gjort klart til DANEX 99, der startede den følgende mandag. Men det er en helt anden historie.

MØEN

NATO i Danmark

BALTAP i dag – Joint Command Northeast i morgen

Denne artikel er skrevet af viceadmiral Knud Borck til Forsvarssamarbejdets tekstblad i anledning af NATO 50 års jubilæet, men er stadig aktuel, idet vi i år 2000 får et nyt navn på NATO i Danmark.

Ved et jubilæum er der tradition for refleksion over både fortid og fremtid – ofte med god grund vil jeg mene. Det er i historiens lys, fremtiden formes. 1999 markerer ikke alene et historisk jubilæum. 1999 er også året, hvor jubilaren gennemgår større forandringer end nogensinde før med henblik på fremtiden.

En nærliggende refleksion over fortiden, som de fleste synes enige om, er, at NATO har været en succes. Den Kolde Krig endte uden væbnet konfrontation. Det var NATOs oprindelige mål. Dette mål blev opfyldt. Enhedskommandoen i Karup, Allied Forces Baltic Approaches (BAL-

TAP), har siden 1. juli 1962 været et led i NATOs militære kommandostruktur. BALTAP blev dengang oprettet med det hovedformål at etablere, fastholde og styrke samarbejde og koordination mellem især danske og tyske styrker i et samlet NATO-forsvar af Danmark og Nordtyskland med tilstødende farvande og luft- rum, der tilsammen var et frontlinie område i Den Kolde Krig. Siden 1962 er kommandoen og dens stab flere gange blevet tilpasset i struktur og størrelse i takt med situationens behov

I dag omfatter BALTAPs geografiske ansvarsområde Danmark, Slesvig-Holsten og Hamburg nord for Elben, hele Østersøen, de danske stræder, dele af Skagerrak, dansk territorialfarvand i Nordsøen samt luftrummet over disse områder. Udfra et operativt synspunkt tilsiger områdets karakter en integreret indsats af alle forsvarsgrene. BALTAP er i dag ansvarlig for alle operationer inden for kommandoens ansvarsområde, og der er fortsat god grund til, at kom-

mandoen fremdeles er værnsfælles. BALTAPs område grænser op til ikke mindre end seks ikke-NATO nationer, der indgår i Partnerskab for Fred (PfP) samarbejdet. Kommandoen har derfor kunnet være en aktiv deltager i og formidler af disse aktiviteter. Opgaverne synes løst tilfredsstillende for alle parter og har bidraget til de sidste års intensivere tillidsskabende og stabilitetsfremmende aktiviteter mellem disse PfP-nationer og NATO.

Refleksioner over fremtiden er mere problematiske. Hvad gør en organisation, der har opfyldt sit oprindelige hovedformål? Er der fremdeles brug for den? Hvilke opgaver skal den løse, og hvilke roller skal den spille? Medens forsvarsviljen i Danmark ifølge seneste måling aldrig har været større, og danskernes opslutning om NATO-medlemskabet aldrig mere massiv, står NATO selv, som følge af de sidste 10 års sikkerhedspolitiske udvikling, overfor store udfordringer. NATO står overfor en gennemgribende intern omlægning.

Den omfatter bl.a. en rationalisering og reorganisering af både kommando- og styrkestruktur, i hovedsagen for at gøre Alliancen bedre egnet til at tilgodese den brede vifte af opgaver, der nu tegner sig og for tiden bl.a. omfatter fredsstøttende operationer uden for NATO-området. Omlægningen omfatter også optagelse og integration af tre nye nationer i NATO – Polen, Ungarn og Tjekkiet. Og den indebærer fortsættelse af NATOs samarbejde og dialog med talrige ikke-NATO lande, bl.a. i PfP ramme.

Den tidligere massive militære trussel mod BALTAPs ansvarsområde har fortonet sig. Området udgør ikke længere en frontlinie mellem øst og vest. Også derfor er der grund til tillige at revurdere BALTAPs opgaver og roller.

Som led i omlægningerne ændrer BALTAP navn til Joint Command Northeast (JC NE). Som det nye navn antyder, vil JC NE være hjemmehørende i den nordøstlige del af Europa og hovedkvarteret fortsat i Karup. Men ændret varebetegnelse gør det naturligvis ikke alene.

Medens BALTAP før havde ansvaret for og var snævert knyttet alene til Østersøområdet, udvides virkefeltet for JC NE. I fremtiden vil opgaverne kunne omfatte indsats i eller støtte til operationer også andetsteds og fra andre faciliteter. Evne til kollektivt forvar af Alliancen bevares, men operativ indsats skal nu tillige kunne leveres i ramme af fredsstøtte virksomhed, som det for tiden sker bl.a. i Bosnien og Kosovo. Dialog, tillidskabende og stabilitetsfremmende aktiviteter, herunder intensiveret PfP samarbejde med ikke-NATO nationer, vil fremdeles indgå i kommandoens opgaver.

JC NE skal varetage værnssfælles såvel planlægningsmæssige som udførende operative opgaver. Herudover skal JC NE kunne bidrage med særlig ekspertise med hensyn til Østersøområdet. Men JC NE vil ikke have et forud fastsat og permanent geografisk ansvarsområde. I princippet skal kommandoens ressourcer kunne anvendes hvor som helst, Alliancen måtte kræve det, og både indsatsområde og militære styrker vil blive anvist fra gang til gang.

Kommandoens fysiske placering ved indgangen til Østersøområdet gør det imidlertid naturligt, at JC NE i fremtiden vil kunne fortsætte BALTAPs formidlende opgave i forbindelse med integrationen af de nye NATO lande samt spille en aktiv rolle i et fortsat og intensiveret PfP samarbejde med ikke-NATO nationerne i dens nærområde.

Også i sin nye skikkelse vil kommandoen være værnssfælles og multinational. Personelantallet vil blive forøget lidt. Hvor i dag seks nationer er repræsenteret (Danmark, Norge, Tjekkiet, Tyskland, England og USA), forventes til dem at slutte sig Holland, Italien og Polen. Ni nationer ud af NATOs i alt nitten vil dermed være repræsenteret.

Også kommandoens plads blandt NATOs andre militære instanser ændres. NATOs militære kommandostruktur i Europa bliver nu delt i to regioner – i stedet for tidligere tre – en Nordregion og en Sydregion med Alperne som skillelinie. JC NE indgår i Nordregionen og bliver sammen med dennes fire andre kommandoer underlagt Commander-in-Chief Northern Europe i Brunssum, Holland.

Refleksioner over BALTAPs og i fremtiden JC NEs betydning for Danmark og vice versa er også på sin plads

De fleste NATO nationer har haft NATO kommandoer etableret på deres jord. Placeringen har været håndgribelige og synlige udtryk for Alliancens kollektive forpligtelse over for de enkelte nationer. Omvendt har landenes rolle som værtsnationer for NATO kommandoer været en del af deres engagement i og bidrag til det solidariske fællesskab. I 37 år har BALTAPs placering i Danmark været udtryk for Alliancens enighed om Østersøområdets vigtighed og om behovet for i området at have en værnssfælles, multinational og operativ kommando til at planlægge og i givet fald lede gennemførelsen af dets fælles forsvar.

Danmarks rolle som kommandoens værtsnation er et konkret udtryk for dansk bidrag til Alliancens integrerede kommandostruktur. Og kommandoens chef har altid været dansk.

Det har tilgodeset dansk repræsentation på chefniveau i kommandostrukturen.

Kommandoens eksistens og placering bidrager til forsat militær balance og troværdighed i området, og den vil fortsat kunne medvirke til at håndtere eventuelle lokale kriser. JC NE kan fortsætte samarbejdet med ikke-NATO landene i området, og den lokale dialog og PfP udbygges og styrkes.

Mange af den ændrede situations krav og udfordringer er af en anden karakter end fortidens, men alle er de vigtige for Danmark som for hele NATO på vejen mod varig stabilitet. Derfor er det fortsat i dansk interesse at opretholde en NATO kommando på dansk jord, og derfor fortsætter Danmark sine værtsforpligtelser for JC NE.

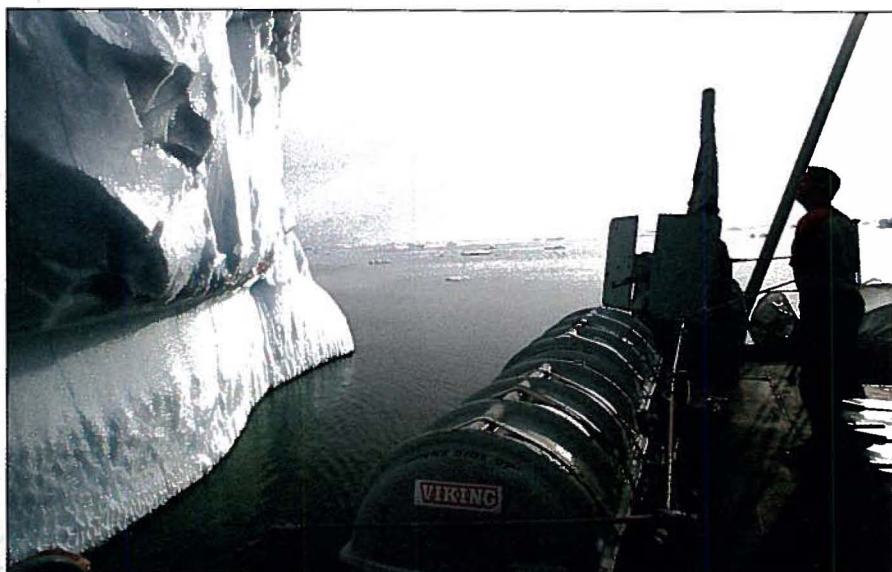
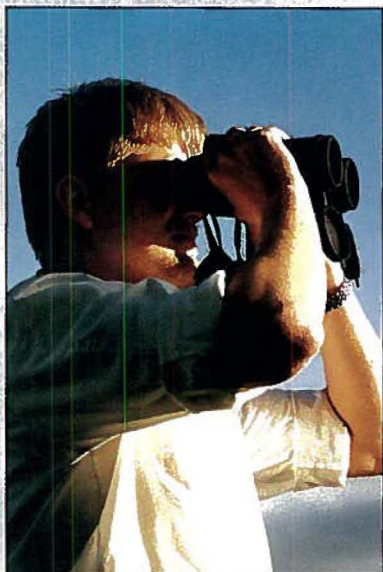
Selv om NATOs igangværende omlægning endnu ikke er fuldt gennemført, synes konturerne af en positivt udfordrende og konstruktiv fremtid for JC NE allerede at tegne sig. Sikkerhed og stabilitet er Alliancens uændrede mål, men nu i udvidet perspektiv. Der er fremdeles brug for den, og en ny og bredere vifte af gamle og nye opgaver og roller foreligger.

I jubilæumsåret påhviler det BALTAP at påbegynde omstillingen til JC NE. Ved indgangen til det nye årtusind påhviler det JC NE at løfte gamle og nye udfordringer til gavn for Alliancen og dens nationer og på en sådan måde, at Alliancen fremdeles vurderer det både hensigtsmæssigt og ønskeligt at have NATO flaget solidt plantet i dansk jord.

I håb og forventning om, at NATOs 50 års jubilæum også må danne udgangspunkt for videreførelsen af Alliancens succes vil BALTAP, og til sin tid JC NE, bidrage til, at NATO også i fremtiden må nå sine mål.

Knud Borck

4 fotos: Susanne Mondrup ombord i AGDLEK på et tidligere togt

Flagskift på Isbjørne Ø

Datoen var den 4. september 1999 og inspektionskutteren TULUGAQ var i Narsarsuaq. TULUGAQ havde fået til opgave at sejle nord på, helt op til Isbjørne Ø (nordvest for Thule Airbase), for at skifte flag – som et led i suverænitethåndhævelsen af de danske territorialgrænser. Hvis isen tillod det skulle vi også tage helt op til Hans Ø som ligger på cirka 81 grader nord (300 sømil nord for Thule).

Ved turens begyndelse så vejret ikke så godt ud. Det blæste 10-14 m/s fra nordvest, hvilket giver søen den bedste mulighed for at optage energien og rejse sig. Dette varede dog kun tre døgn, så stilnede det af og resten af turen var stille og rolig med vindstyrker på 2-6 m/s fra nord og ringe sø.

TULUGAQ stævnedes ud fra Narsarsuaq den 4. september og sejlede til Grønnedal for at læsse noget gods af. Derefter gik turen til Nuuk, hvor TULUGAQ ankom den 6. september om morgenen for at få repareret radaren og aflevere post til søsterskibet AGDLEK. Om eftermiddagen, efter et kort ophold, sejlede TULUGAQ fra Nuuk igen. Og nu for alvor nord på, næste stop var Upernavik den 9. september kl. 0900, hvorfra man stak til søs igen kl. 1600 for at sætte kursen mod vores egentlige mål, nemlig Isbjørne Ø på position 7645N og 7233W.

Klokken var 0800 den 11. september da TULUGAQ kastede anker ud for Isbjørne Ø. Efter nogle forberedelser satte vi gummibåden med 4

mand, der blev sat i land for at inspicere øen og finde ud af om der var noget som skulle repareres ved flagstangen, samt hvad, der skulle udskiftes.

Efter et par timer vendte de 4 mand tilbage med en beretning. Ud fra denne gjorde man så klar til at den vagtsfrie del af mandskabet kunne gå i land og udføre opgaverne – som vi jo var der for at klare. Vi skulle også skifte flaget, så det kunne holde et år mere og dertil sætte en lille plade på flagstangen, som et bevis for at vi har været der. Alt dette blev udført under en lille parade. Det blæste cirka 8 m/s og temperaturen var nede på et par frostgrader. Så det var koldt, men opfriskende.

Da denne opgave var løst, fortsatte TULUGAQ længere nord på for at se, hvor langt skibet kunne komme – og måske sejle helt op til Hans Ø. TULUGAQ blev desværre stoppet af isen ved cirka 78 grader nord og måtte vende om. Det betød så, at det ikke blev i år, at søværnet kom op til Hans Ø – men vi prøver igen næste år!

– og foto af flaget: I/K TULUGAQ

Med FYEN på familiesejlads

Onsdag den 29. september kl. 0900 sejlede minelæggeren FYEN i strålende solskin ud fra Flådestation Frederikshavn med imponerende 105 gæster i alderen 3 til 70 år ombord. Det var besætningens familiemedlemmer og øvrige pårørende, som var inviteret ombord for at opleve, hvad deres sønner/døtre bedriver tiden med i søværnet.

Sprængningen af over 500 kg sprængstof

Umiddelbart efter afgang fra flådestationen blev gæsterne instrueret i anvendelse af skibets redningsmidler. Selve arrangementet indledtes så med lægning og efterfølgende bortsprængning af en mine MK 25 omkring 4 sømil syd for Frederikshavn. Selve sprængningen af de over 500 kg sprængstof blev foretaget af minører fra minedepot Grelshede.

Kort efter minedetonationen var der demonstration af skibets brandslukningsmateriel på agterdækket, hvor de lidt yngre gæster fik lejlighed til at prøve at håndtere brandslanger. Herefter satte FYEN kursen mod området nord for Læsø, hvor der skulle demonstreres skydning med skibets to 76mm kanoner.

Forlægningstiden blev anvendt til rundvisning af de pårørende, der samtidig fik lejlighed til at stille spørgsmål til besætningen og studere de sædvanlige arbejdsrutiner i de forskellige divisioner.

Var det ikke lige før flyet ramte skibets overbygning?

Klokken 12 blev der prajet »Skafning på minedækket«, hvorefter alle gæster og vagtsfrie besætningsmedlemmer strømmede til minedækket,

»Der er stadig enheder med mere end én kanon ombord«. Foto: FYEN

hvor kabyssen havde stillet an med røde pølser og kartoffelsalat. Frokosten blev meget værdsat af alle, og med fyldte maver og tilfredse miner kunne gæsterne fortsætte dagens program.

Omkring klokken 13 befandt FYEN sig i et midlertidigt skydeområde nord for Læsø, hvor gæsterne blev præsenteret for skydning mod et udlagt sømål. De to kanoner fungerede optimalt og gav gæsterne masser af røg og kanontorden. Umiddelbart efter sømålsskydningen blev der demonstreret skydning med gevær M/75. Da skydningerne var vel afsluttede, sattes kursen tilbage mod Frederikshavn.

Omkring klokken 14 dukkede et »PA200 Tornado« fly fra den tyske flåde op over horisonten og fingerede et angreb FYEN. Vore gæster fik her lejlighed til at opleve, hvad det vil sige at have et jagerfly »on top«. Mange dukkede hovederne, idet de ikke kunne tro andet end at det var lige før flyet ramte skibets overbygning. Tornadoen angreb fra alle vinkler og gav gæsterne endnu en ufor-

glemmelig – omend lidt larmende oplevelse.

Dukken bjærget – en demonstration

Efter flyangrebet fortsatte FYEN mod Frederikshavn, og kort før havnehullet oplevede gæsterne vores sikkerhedsberedskab. En dukke i mandsstørrelse »faldt« overbord. De pårørende kunne nu ved selvsyn konstatere, hvordan redning af en overbordfalden foregår. En røgmarkør blev smidt, da alarmen lød. Redningsfartøjet blev sat og FYEN var hurtigt tilbage i nærheden af markøren og dukken bjærget. En demonstration, der med sin hurtighed og effektivitet havde til hensigt at vise gæsterne, at de kunne nære tryghed for deres kæres forhold ombord.

Kl. 1530 var minelæggeren atter forfartøjet på flådestationen, og gæsterne forlod skibet lidt efter lidt med tak for en fornøjelig og oplevelsesrig dag ombord.

Minelæggeren FYEN

Servicechef på toppen - i 6½ år

Interview med kommandør Jes Thomsen

Han er nok den søofficer – eller officer i det hele taget – der har den mest sammensatte og alsidige opgave i det danske forsvar. Han har også siddet længst af chefer på det praktiske og udførende niveau (III) og har dertil også en meget bred uddannelse – lige fra den helt rene operative uddannelse ved det at være chef i Torpedobådsekskadren. I den anden ende af skalaen ligger en længere periode, hvor Folkeretten krævede fuld opmærksomhed, da han var Danmarks repræsentant ved de lange sessioner, der førte til de nuværende tillægsprotokoller til Genevekonventionerne.

»Service på toppen«

Det man møder først, når man kommer til Frederikshavn er sloganet: »Service på toppen«. Det gælder hvadenten man sejler eller kommer kørende i bil eller tog. Flådestationen åbner sig med en behagelig og effektiv atmosfære, som mange andre flådestationer ude i verden misunder Frederikshavn. Det har naturligvis meget at gøre med, at byen har taget Flåden og dens landværts behov til sig, som en forlængelse af en tradition, der begynder med Tordenskiold og hans krudttårn i »Fladstrand«. Men alle traditionerne til trods er det dog chefen, der på langt sigt skaber atmosfæren. – især når man som kommandør Jes (P.A.) Thomsen har haft tæt kontakt.

Flådestationschefen tager sig af det materielle og forsyningsmæssige for de tre eskadrer, der nu hører hjem-

me her under styring fra Materielkommandoen i samarbejde med den anden store flådestation i det danske område, Flådestation Korsør, der ligesom Frederikshavn modtog store dele af de aktiviteter, som tidligere hørte hjemme på Holmen i København – vedligeholdelse og forsyning. Meget af det arbejde, der udføres på det nu nedlagte Orlogsværft, udføres nu på flådestationerne og ved civile værfter. Værkstedsfaciliteterne er nu fuldt udbygget på Flådestation Frederikshavn til at overtage mere af dette vigtige arbejde.

Til flådestationens virke hører også det at vedligeholde Flådens isbrydere, som i de isfri perioder er henlagt i den maritime havn i Frederikshavn. Når en isvinter nærmer sig, det vil sige når vandtemperaturen nærmer sig et nærmere bestemt lavt temperaturkurveforløb, går isbryderne på varsel og besætningerne kaldes ind og starter den træning, der hvert år går forud for den egentlige klarperiode og statistisk fordelt hvert syvende år – »the real thing« – iskampagnen

Ansvarlig for lokalforsvaret

Flådestationschefen er også ansvarlig for lokalforsvaret. Der er opstillet en større lokalforsvarsenhed bestående af værnepligtige og rådigheds-personel, der sammen med hjemmevernet og hæren skal kunne forsvare flådestationens område både land-

Kommandøren retter på stakken af papir brugt ved seneste personel forhandlinger

værts og søværts. Den ret omfattende og udmærkede uddannelse er nu stoppet på grund af nedskæringerne i antallet af værnepligtige og dage til rådighed for indkommandering af folk på rådighedskontrakt m.v. Opgaverne overgår til hjemmeværnet, hvoraf marinehjemmeværnet især skal stå for assistence til en større og større del af søværnets mere rutineprægede og bl.a. deltage i søredning. Flådestationens sikre og vel servicerede område og fjernområder omfatter overraskende nok hele syv myndigheder. Det danner således også den næsten ideelle ramme for søværnets uden sammenligning vigtigste operative skole og træningsfacilitet, Søværnets Taktik- og Våbenskoles Kampinformationskursus, i daglig tale kaldet AIS og den taktiske træner. Denne skole flyttede allerede ud fra Holmens nærområde i 1971 – dengang den berømte Ninn Hansen ville flytte hæren og søværnet væk fra København. Det blev som man vil huske til det halve af søværnets specialskoler og Hærens Materielkommando m.v..

Det er en anden historie – her i dette nummer af bladet findes også en artikel om denne vidunderlige taktiske træner, som kun mangler nogle enkelte supplerende tilføjelser og myn-

dighedsudvidelser for at kunne blive det absolutte operative centrum i den Flåde, der er ved at tegne sig.

Også en operativ hat

Jes Thomsen er ikke blot chef for flådestationen, der organisatorisk hører under Søværnets Materielkommando. Han har også en operativ hat – nemlig den, der kommer af at være chef for Kattegats Marinedistrikt, der for tiden dækker både det nyudvidede danske territorialfarvand i Nordsøen, Skagerrak, Kattegat og Sundet og Bælterne. Udover territorialfarvandet varetages også de pligter nationen har i den danske økonomiske zone som for eksempel søredning, miljøovervågning og forureningsbekæmpelse.

Distriktschefen har til huse oppe i det gamle Bangsbo Fort, hvor de underjordiske rum er blevet udvidet og moderniseret til at huse den ultramoderne, nordjyske del af Flådens landbaserede overvågnings- og kommandosystem, der som antydnet ovenfor både varetager overvågningen og rapporteringen til Søværnets operative Kommando for Nordsøen, Skagerrak og Kattegat og midlertidigt også »resten« af de danske farvande minus Bornholms Marinedistrikts ansvarsområde. Til håndhævelse af danske bestemmelser og bekræftelse af observationer, som for eksempel olieforurenere og søred-

ning rådes over STANDARD-FLEX – 300 enheder og Ø-kuttere, som regel en af hver.

Ankomsten af to nye eskadrer

Historisk set har flådestationen og distriktet udviklet sig afgørende i den nuværende chefs tid. Udflytningen fra Holmen blev gjort færdig. Det betød ankomsten af to nye eskadrer og der er nu hele tre eskadrer, der under navnene 1., 3. og 5. varetager alle enhedernes fornødenheder indtil den endelige operative indsats. Det gælder inspektionsskibe og ditto kuttere, samt isbrydere, minelæggere og ubåde. De større værktøjsfaciliteter til vedligeholdelse er som sagt udbygget, ligesom evnen til at holde Flåden forsynet er udviklet til at omfatte stort set alt tænkeligt.

Ser man lidt længere tilbage – til 1961 – hvor Flådestation Frederikshavn blev bygget for NATO-midler, har det at være en NATO flådebase også præget udviklingen. Det har været store krav at leve op til, hele tiden at skulle være i stand til at forsyne en større internationalt sammensat flådestyrke. Derved har der altid for Frederikshavn været sat særlige standarder for serviceniveauet, som har vakt beundring i flådekrede i resten af NATO. Man forventer altid noget særligt af den nordjyske flådestation – også selvom besøget foregår i Ålborg, Århus eller

Chefen for Flådestation og Marinedistrikt har en god kommandoplattform. På modstående side ses udsigten.

Isbrydere, skoleskibe, kongeskib, marinehjemmeværn

Ubåde, inspektionsskib, minelægger

Helikopterlandingsplads, taktisk skole og Pikkerbakkerne

Esbjerg, hvor flådestationens værtsansvar udøves.

At kommunikere så alle kunne forstå det

Hvordan man dog kommer til at blive chef et sådant sted og holder af det og beholder det i så mange år. Ja, det er et spørgsmål der næppe kan besvares entydigt, men efter et par timers samtale med Jes Thomsen har vi et par ledetråde.

Det første man beskæftiger sig med efter uddannelse, kadettogter og udnævnelse er en nøgle til de flestes senere liv og karriere i Flåden. Jes Thomsen startede sin med at være signalofficer på kadetskibet i to år. Her lærte han dels at kommunikere så alle kunne forstå det – kadetterne også. Det er noget der har præget hans tjeneste siden hen i mere eller mindre overført betydning. En anden ting der er lige så vigtig er at der dengang ikke var tid til at sende signalofficeren og vagtchefen til England på »long Course«, som det ellers var kutyme. Jes Thomsen måtte selv tilegne sig stoffet før han kunne lade det gå videre til kadetterne. Det kræver ekstra indsats. Alle de der har været på dette long Course vil uden tvivl give mig helt ret i denne betragtning! Her blev grunden lagt eller forstærket til den store indsats Jes Thomsen senere skulle yde på det folkeretslige område, hvor der heller ikke var tid til kurser eller jura studium.

Hurtige små og meget kampkraftige skibe

Den næste store udfordring var tjeneste i motortorpedobådene med tilhørende chefsuddannelse, som nok er det mest rendyrkede operative uddannelses- og træningsmønster, der nogensinde har været opretholdt så længe og konsekvent i den danske Flådes eget regi. Selve grundlaget for at have disse hurtige små og meget kampkraftige skibe af vekselnde typer var naturligvis at de kunne indsættes overalt i det danske område hvor vandet var fladt nok pludseligt og uset i mørket.

Det er ikke enhver beskåret at kunne drøne henover vandet helst i radio, radar og »lystavshed« og kende fjendens og de andre MTB-eres be-

Olie- og gasudvinding i Økozonen kontrolleres ved forbisejling med inspektionsskibene en route Nordatlanten

vælgelser så godt at man rammer med sine våben på den optimale afstand – og så heller ikke sejle ind i noget hårdt på vejen. (Jeg ved godt at dette er en lidt populær forklaring af det komplicerede problem – men sådan har vi andre ikke torpedobådsfolk forstået det!).

Det er ikke så få af de gamle chefer i denne eskadre, der senere blev placeret højt.

Ved 25 års jubilæet kunne Jes Thomsen konstatere, at alle cheferne fra hans periode var blevet kommandører eller admiraler.

Tillægsprotokoller til Genevekonventionerne

Efter det »action«-fyldte liv på havet kom en længere periode på bænken – i Forsvarskommandoen, hvor sømanden delte kontor med en major fra hæren – det lettede lidt at han var fra Jægerkorpsen og hed Lyng, den senere Forsvarschef. I denne stol fik Jes Thomsen brug for sin evne til at tilegne sig stoffet på egen hånd. Han blev sendt til Geneve, som folkeretsekspert og var gennem de kommende år som Danmarks militære repræsentant med til at udforme de nu gældende tillægsprotokoller til Geneve-

konventionerne. Udover disse vigtige internationale konventioner, beskæftigede Jes Thomsen sig med at identificere og tydeliggøre de danske adgangsbestemmelser (til søs). De der selv har stået med papirerne en mørk nat med tåge tykning og svære snebyger og forsøgt at finde ud af om nu den mørklagte ankerligger ude i enden af synsfeltet også skulle jages bort – dengang, der ikke var helt klarhed over bestemmelserne vil vide, at det var nødvendigt med nogle mere overskuelige og praktisk brugbare instrukser på dette felt. For nu at sige det diplomatisk!

Udstikning af officerer

Den lange tur i Forsvarskommandoen afsluttedes med en tur i personelafdelingen. Her handlede det om udstikning af officerer til de mange operative, navigatørkrævende job, der er i forsvaret og marinen. De to år i kadetskibet har haft sin betydning i disse stillinger, idet to år med Kadetkorpset betyder, at man reelt kommer til at kende tre årgange flere end dem man selv gik sammen med på Søofficersskolen. En mand er ikke bare en brik, der hænger på et søm, hvorfra den kan flyttes frit til andre søm. Det er mennesker af kød og blod – med familie og personlige ambitioner og interesser. Det hele skal gå op i en højere enhed hver gang, der flyttes brikker – hvis tilfredsheden skal bevares.

Den første operative chef for OLFERT FISCHER

Fra Vedbæk kom Jes Thomsen på endnu en opgave, der krævede at alle brikker fandt deres plads med det samme som den første operative chef for de velkendte korvetter af NIELS JUEL klassen – OLFERT FISCHER. Der var brug for stor evne til selvindlæring, når en ny skibsklasse skulle køres ind i en toptrimmet fregateskadre i samarbejde med Materielkommandoen. Men Jes Thomsen tjente sine sporer på opgaven – den lille korvet lod sig ikke ryste af i de store fregatters selskab – og han fortsatte til NATO Defence College i Rom, hvorfra vejen gik til SHAPE på posten som chef for Long Term Planning and Concepts sektionen. Herfra styredes den europæiske superkom-

Foto her og ovenfor: 1. ESK (alle andre: RED)

mandos omlægning fra koldkrigs-koncepter og planer til det vi kender i dag, hvor NATO er stabilitetens og det atlantiske demokratis vogter.

Flådestationen – et tjenestested i vækst

Hjemme igen blev Jes Thomsen sat til at få den store udflytning fra Holmen, der jo havde tjent som Flådens Leje i langt over tre hundrede år, til at falde på plads i Frederikshavn. Det var her han som chef for flådestationen nød godt af sin dybe forståelse for Materielkommandoens problemer – den forståelse han erhvervede sig som chef for OLFERT FISCHER. Der bygges stadig i Frederikshavn og flådestationen virker da også som et tjenestested i vækst med alle de positive ting, det nu engang medfører på arbejdsmorale.

Når kommandøren taler om forsvarsforliget og de konsekvenser han kan se for sit eget område er der ikke de helt store rynker i panden. Det synes

ikke nødvendigt at skulle foretage egentlige fyringer i Frederikshavn-området.

På flådestationen skal der skæres ned med 90 normer, men der overføres 15 fra centralledelsen på Holmen til varetagelse af den kommende forøgelse af vedligeholdelsesopgaverne og resten kan klares ved naturlig afgang. De færre skibe giver naturligvis et mindre behov for vedligeholdelse. Hele personelområdet kræver dybtgående forhandlinger med alle involverede personelorganisationer, og de overliggende kommandoer og ministeriet. Det er ikke uden betydning for Jes Thomsen i hverdagen, at han både har været udstikker i Forsvarskommandoen og i praksis har beskæftiget sig indgående med jura – selv om det mere handlede om hvordan man behandler mennesker i krigstid. Menneskerettighederne bliver taget alvorligt i Frederikshavn – også under indtryk af forsvarsforlig.

Distriktets opgaver har fået en »ægte« forøgelse

Chefens andet tjenestested, Kattøgats Marinedistrikt er også under vækst. Som omtalt i begyndelsen af artiklen har distriktet overtaget de overvågningsopgaver, der varetoges fra Sundets Marinedistrikts hovedkvarter i det nu nedlagte Stevnfort, under indkøringen af det nye CCIS system. Distriktets opgaver har dog også fået en »ægte« forøgelse gennem den udvidelse af søterritoriet der skete pr 1. juli i år, hvor Danmark udvidede fra 3 til 12 sømil. Derved forøgedes det primære overvågningsområde for Kattøgats Marinedistrikt med flere hundrede procent. Når dertil lægges de mere og mere omfattende opgaver der lægges på søværnet i henseende til overvågning af havmiljøet, rapportering og identifikation af forureningssyndere og ikke mindst hurtig og effektiv indsats mod eventuel forurening til søs – kan man godt forstå at kommandør-

Jes Thomsen er på Intranettet med tekst og billeder fra sit 40 års jubilæum

ren synes at hans opgave er under voldsom vækst. Når man spørger ham om han er tryk ved den igangværende reduktion i driftsmidler, personel og skibe til rådighed på kort varsel, får man ikke et positivt svar.

Der er dog visse tegn på at Marinehjemmeværnet får midler, så den ganske udstrakte hjælp der hidtil er kommet til løsning af nogle af søværnets rutinemæssige opgaver inden for søredning og observationstjeneste kan udvides og til sin tid også omfatte mere krævende miljøopgaver

Kontakten til befolkningen er i farezonen

Fremtiden bekymrer Jes Thomsen alvorligt på trods af den tilsyneladende vækst. Det er nemlig ikke langt fra, at vi saver i den gren, vi sidder på. Det er kontakten til befolkningen, der er i farezonen. Det er begyndelsen til enden, hvis forsvaret, herunder specielt søværnet, ikke sørger for at være kendt, forstået og nødvendiggjort både blandt almindelige mennesker i de forskellige lokalområder og alle de beslutningstagere og politikere, der i den sidste ende, naturligvis, bestemmer i hvilken grad de mange opgaver, der er forbundet med det at være en havstat og dens tilliggende økozoner, territorialfarvande og skibsfart og så vide-

re skal opfyldes. Det sidste ved kommandøren alt om fra sine mange år i »folkeretstolen«.

Kontakten svigter gennem nedskæringen af værnepligtige i søværnet – specielt i Frederikshavn – gennem nedlæggelsen af de bevogtnings- og nærforsvarsstyrker, der regelmæssigt indkaldtes, uddannedes og genindkaldtes til varetagelse af flådestationens forsvar.

Kontakten til det civile liv forringes yderligere gennem den næsten totale afskaffelse af rådighedsdage for reserven. Det er tvivlsomt, hvor længe de folk vil bevare tilhørsforholdet uden øvelser.

Officeren i dag er bedre uddannet end nogensinde før

De mere positive toner kommer frem, når talen falder på de kommende nybygninger til Flåden, der gennem anskaffelse af støtteskibe vil blive omkalfatret til forøget vægt på fjernoperationer – igen, kan man sige. De unge officerer får også mange rosende ord med på vejen. Der er mere saglighed og alvor i jobbet og officeren i dag er bedre uddannet i forhold til sit job end nogensinde før. – Og så er vi tilbage til Tordenskiold der stadig kan inspirere – både unge og ældre. Det var jo ham, der anlagde Krudttårnet i Frederikshavn til støtte for sine oversøiske togter. Det glæder også kommandøren, at der

hvert år på heltens fødselsdag samles med cirka tre hundrede af byens spidser til at fejre ham. Det stedlige initiativ »Tordenskiolds venner« hjælper officersklubben godt med dette. En god måde at bevare kontakten til byen på. Det uddybes i en anden artikel lidt længere omme i bladet.

London Business School

Som noget helt specielt fik Jes Thomsen en slags appelsin i turbanen inden for de seneste par år. Han blev af Forsvarskommandoen udpeget til at deltage på et af verdens mest prestigefyldte kurser indenfor administration, handel og management – på London Business School, hvor kun de mest estimerede professorer, foredragsholdere og direktørtrænere bliver sluppet løs. Der lærer man alt om sine egne muligheder og evner som chef – administrerende direktør. Heldigvis oplevede flådestationen ikke nogen voldsomme skift i topledelsen, så vi gætter på, at Jes Thomsen var på rette vej – qua sin alsidige uddannelse i søværnet og andre dele af forsvaret og NATO. Det er ikke så lidt beroligende.

Til sidst røber kommandøren, der har haft sit 40 års jubilæum, at han ser frem til tilværelsen efter søværnet med fortrøstning. Han har sit morgenløb og sin golf (Man kan ikke være chef for Flådestation Frederikshavn uden at kunne spille golf!). Han har også en lang tradition for at deltage i sang- og musikaktiviteter i byen. Det har bragt mange venner og værdifulde kontakter – og respekt.

Alt i alt en chef, der i sjælden grad må betegnes som den rette mand på rette sted.

RED

Flådeegene trives og har det godt?

Teknikskolens medarbejdere på unik skovtur for at besigtige flådeegene – og hvilke tanker der opstod i den forbindelse.

Onsdag den 13. oktober kl. 0930 rullede vi ud fra Søværnets Teknikskole på Holmen i ret højt vejr med kurs mod Frederiksborg Skovdistrikt, hvor de berømte flådeegene skulle besigtiges. Denne udflugt er kommet i stand på baggrunden af en invitation fra distriktets skovrider, Lars Toksvig, der jo forærede Teknikskolen tre små aflæggere af de rigtige flådeegene, da man i juni måned markerede 130 års dagen for indførelse af teknisk uddannelse i søværnet. (Begivenheden er tidligere omtalt i nummer 3/99). Vi glædede os til ved selv at konstatere, hvordan stammødrene så ud.

Fra en nedlagt flådeeg og med blikretning mod »flådeskoven« i Gribskov beretter statskovrider Toksvig, Frederiksborg Skovdistrikt, om flådeegenes 180 årige historie

Ind i skovens dyb

Skovrideren modtog os i sin skovridergård og kom op i bussen til os for at agere guide da vi lidt efter rullede ind i skovens dyb. Han begyndte straks at fortælle:

Vidste du kære læser, at et oldenår er et år, hvor eg og bøg blomster og smider deres frugt således at selvåning kan finde sted? Tidligere skete dette hvert 5. til 7. år, men nu om dage hvert 3. år på grund af temperaturændringen mod et varmere klima. En af virkningerne er at der trænger mere lys ned i skovbunden. Græsset vokser derved hurtigere end ellers og kvæler de unge spirer. Så græsset må holdes nede ved harvning før et oldenår.

Langsigtet planlægning – 100 til 150 år

Vi fik også forklaring på hvorfor fyring med træ er CO₂-neutral. Det er fordi den mængde CO₂, der frigøres ved forbrændingen, bindes i de nye træer, der vokser op – forudsat altså, at der også er plantet nye træer. Hvor viseligt naturen kan være indrettet! Skovdrift i almindelighed handler også om en meget fremsynet planlægning – i et 100 til 150 års perspektiv. Heri indgår hensynet til naturgenopretning, hvor man bestræber sig på at give plads for tid til at retablere den oprindelige danske skov, hvis grundstamme var eg og bøg. Sådanne tankevækkende oplysninger dryssede ned over vore forundrede hoveder, stærkt fremmet af at Vorherre – udover at give os en kynig mand ved hånden – også har understøttet ham med et fremragende fortællertalent. Ja, så bliver en tur i skoven langt mere end blot rekreativ.

Hugstmodne og parate til bygning af lineskibe

Nå, men det var flådeegene, vi kom bort fra. Lige pludseligt stod de der nemlig, majestætiske i deres svim-

»Den lille ny«
Begge fotos: TKS

lende højde – og med 180 år på »roden« – hugstmodne og parate til bygning af lineskibe til kommende søslag!!

Men ak, nu om stunder bruger vi plastic og andet »kønsløst« materiale. Så hvad kan man bruge flådeegene til? Til bygning af krigsskibe såmænd, blandt mange andre ting! Flådeegene eksporteres i disse år i stort omfang til Holland, hvor de bruges til bygning af rekonstruktioner af berømte, hedengangne handels og krigsskibe. Kopien af ostindienfaren »Batavia«, der forliste på Great Barrier Reef ved den Australiske kyst i begyndelsen af 1600 tallet, er således færdigbygget og godt på vej til Australien i anledning af de Olympiske Lege i Sidney i år 2000. Yderligere er kølen allerede lagt til en rekonstruktion af den hollandske flådes flagskib i slutningen af det syttende århundrede, »De Zeven Provinciën«

Det står ikke helt godt til med flådeegene!

En stor fejlfri eg sælges i øvrigt i metermål og hele stammen indbringer mere end 20.000 kr. Men før alle flådeegene bruges til at fastholde holdlændernes maritime fortid, ville det jo være berigende for vores »lille« nation at se dem blive brugt til fastholdelse af den danske maritime fortid. Man kunne for eksempel genskabe linieskibet HVIDE ØRN eller LØVENDAHL'S GALEJ, som Tordenskiold havde kommandoen over. Det står altså ikke helt godt til med flådeegene – set fra den synsvinkel – for nu at vende tilbage til spørgsmålstegnet i overskriften. Man kunne i lighed med de hollandske rekonstruktionsprojekter etablere arbejdende værksteder, hvor den håndværksmæssige viden og kunnen inden for skibstømmer-, billedskærer-, sejl-mager- og rebslagerfagene kunne blive fastholdt, så de ikke risikerer at gå helt i glemmebogen. Vi har jo altså egne, vi har værftskapaciteten og endnu den håndværksmæssige viden. Desuden har interessen for gamle træskibe vokset sig stor i dag.

Kulturel og turistmæssig sidegevinst

Fastholdelse og genopdagelse af de gamle håndværksfærdigheder giver nye erhvervsmuligheder for de unge. Der ligger også en betragtelig kulturel og turistmæssig sidegevinst lige for som et værdifuldt potentiale. Det må der kunne gøres noget ved! Efter tre timer i skovens forunderlige verden og mætte af stof til eftertanke – og de medbragte madpakker – rullede vi atter ud af skovens dyb. Vi tog afsked med skovrideren med håb om at måtte komme igen.

Søværnets Teknikskole

Kvalitetskontrol af beklædning i søværnet

På baggrund af en række henvendelser vedrørende kvaliteten af beklædning i søværnet skal Søværnets Materielkommando orientere om hvorledes kvalitetskontrol skal foregå.

Kvalitetskontrol foregår på 4 niveauer

Første niveau er den kontrol Søværnets Materielkommando foretager ved en førstegangs produktion ved en ny producent. Kommandoen foretager en inspektion af produktionssted på det tidspunkt, hvor en ny produktion igangsættes. Her kontrolleres om konfektioneringen foregår efter de retningslinier, der er beskrevet i specifikationen. Forinden har leverandøren testet materialerne, og der foreligger en godkendt laboratorietest af materialer.

Andet niveau kontrol foregår ved leverandøren. Når en leverance meldes færdig, inden levering til søværnet, foretages en kvalitetskontrol efter de retningslinier, der er beskrevet i specifikationerne.

Tredje niveau kontrol foretages ved uniformsdepoterne. Når for eksempel en jakkeuniform skal forsynes med distinktioner og lægges op, hvilket foretages af en skrædder, er det normalt, at uniformsdepoterne foretager en kontrol af det arbejde skrædderen har udført. Det kontrolleres herved, at påsyningen er sket efter de retningslinier, der er angivet i søværnets uniformsreglement, og at uddannelsesmærker er påsyet rigtigt. Oplægningen vil ligeledes blive kontrolleret.

Brugeren skal være opmærksom på...

Det er her vigtigt, at brugeren er opmærksom på, at konfektioneringen og pasformen af det afprøvede er i orden inden jakkeuniformen leveres til skrædderen. Det er brugerens opgave at gøre opmærksom på om konfektioneringen ikke er i orden.

Fjerde niveau, den sidste kontrol, ligger hos brugeren selv. Det er vigtigt, at en bruger kontrollerer det, der er modtaget – på samme måde, som man gør det, når man køber noget privat. Søværnets Materielkommando kontrollerer ifølge den omtalte specifikation kun 10% af de modtagne varer. Det kan derfor naturligvis ske, at enkelte varer bliver leveret, uden at kvalitetskontrollen ved leverandøren er blevet opmærksom på enkelte fejl.

Ved sammenlægningen af beklædningsudsalgene til uniformsdepoterne blev der overført en række varer, der ikke altid lever op til de nuværende krav. Det vil imidlertid være uoverskueligt at kassere disse varer, hvorfor der en tid endnu vil kunne forekomme udlevering af fejlbehæftede varer. Disse kan altså afvises af brugerne.

Søværnets Materielkommando

Nyuddannede DAMDIC-officerer

Kommandør C. Høgh og de fire nye DAMDIC-officerer: KL B.J. Albertsen (MAKRELEN), KL L.M. Pedersen (Søværnets Minørtjeneste), PL N.B. Strandbygaard (LAXEN) og KL M. Larsen (SVÆRDFISKEN) Foto: UFS

16. marts 1999 fik fire elever fra Søværnets Taktik- og Våbenskole, Undervandsvåben-, Fjernkendings- og Kommunikationskursus (kort og godt: UFS) overrakt sprængningscertifikater af II-grad af den nyligt afgåede Taktik- og Våbeninspektør, kommandør Carsten Høgh.

Eleverne havde forinden gennemført et modulopbygget uddannelsesforløb, begyndende med UFS 212 kurset (minedykker modul I (i daglig tale = MCM-dykker)) efterfulgt af UFS 210 kurset (DAMDIC-officer). Det samlede uddannelsesforløb strækker sig over 30 arbejdsdage og afsluttes med slutkontrol i form af en handleprøve, hvor eleverne skal lede bortsprængning af skarpe søminer

(krigs-). Der er også en skriftlig prøve, hvor eleverne skal demonstrere viden og holdninger, der opfylder de omfattende krav, der i fredstid stilles for at modtage militære sprængningsbeføjelser.

Alle fire elever gennemførte uddannelsen særdeles tilfredsstillende og har nu tilladelse til måtte forestå bortsprængning af søminer og andre ammunitionsgenstande i havet og på havbunden ved anvendelse af bl.a. mineuskadeliggørelsesladning type DAMDIC (Danish Mine Disposal Charge).

I alt 7 officerer har indtil nu modtaget sprængningsbeføjelser i form af sprængningscertifikat af II-grad: Fem af disse er for tiden tjenestegørende i Division 33 (STANDARD FLEX 300 MCM), én ved Søværnets Minørtjeneste og én ved UFS.

Alle fire DAMDIC-officerer afgik umiddelbart efter kurset til deltagelse i øvelse BLUE HARRIER

H. Bangsborg

Tyske kampdykkere og miniubåde i Danmark fra 1944-1945

Eksisterer miniundervandsbåde?

I 1980'erne spøjte en fremmed magts undervandsbåde i den svenske skærgård. Billederne af helikoptere og patruljefartøjer, der kastede dybdebomber, står stadigvæk lysende klart i erindringen hos enhver som interesserer sig for marineanliggender.

Mange betvivlede muligheden for at ganske små ubåde kunne operere i skærgården, og at disse fartøjer overhovedet eksisterede. Senest har man fået syn for sagen i Sydkorea, hvor nordkoreanske miniubåde i 1990'erne er blevet opbragt.

På trods af den udbredte skepsis kan man uden nogen som helst tvivl fastslå at udviklingen af miniubåde startede allerede i sidste del af 1. Verdenskrig. Det var især i Rusland og Italien man arbejdede seriøst på at fremstille effektive fartøjer.

Første gang slagkrydseren Tirpitz

Hvornår man første gang i nyere tid indsatte miniubåde vides af indlysende årsager ikke, men vi ved hvornår operativt indsatte miniubåde blev afsløret for første gang – nemlig for næsten 60 år siden 22. september 1943, hvor 4 britiske miniubåde, såkaldte X-Crafts med 4 mands besætning hver, angreb slagkrydseren Tirpitz i Altafjorden i Norge. De angribende fartøjer blev opdaget af Tirpitz's besætning, og det lykkedes endda at tage én af besætningerne tilfange. Dermed mente man at faren var overstået, men tidsindstillede minner var da allerede fastgjort under skibet. Tirpitz blev så svært beskadiget, at man måtte transportere et halvt værft til Norge, for at få slagkrydseren gjort sødygtig igen.

Kriegsmarines umiddelbare reaktion efter angrebet var beundring for denne dristige angrebsmåde. Man ønskede selv at råde over et tilsvarende mandskab og tilsvarende

fremføringsmidler. Med stor grundighed begyndte man at skabe hvad der blev kendt som »K-Verbände« – eller som det fulde navn lød, Kleinkampfmittelverbände der Kriegsmarine.

Det var Kriegsmarines hensigt, at bygge miniubåde efter britisk forbillede og at uddanne specialenheder, der ved hjælp af disse miniubåde kunne trænge ind i fjendtlige havne og/eller med disse fartøjer kunne operere i kystnære områder. Endvidere var det hensigten at personellet i disse enheder fik en specialuddannelse, som gjorde dem egnede til at øve sabotage mod fjendtlige havne- og radaranlæg, flyvestationer, sluser, nøglepersonel med videre – det være sig fra land, fra mindre fartøjer eller ved luftlandsætning.

Hele det olympiske svømmehold

Den første enhed blev uddannet i Italien. Den Tiende Flotille i La Spezia havde påtaget sig at uddanne et »frømandskorps« for Kriegsmarine, som havde sendt elever med de bedste forudsætninger, idet næsten hele det olympiske svømmehold fra OL i Berlin 1936 indfandt sig i træningslejren ved Valdognò i Dolomitterne. Man trænede alle de discipliner som specialstyrker også i dag trænes i. Uventet hjælp fik man fra Allieret side. Under et mislykket kommandoraid mod havnen i Dieppe, havde en Allieret officer uddannelsesmanualerne for sin enhed med på sit fartøj. Disse manualer blev meget hurtigt oversat og brugt flittigt.

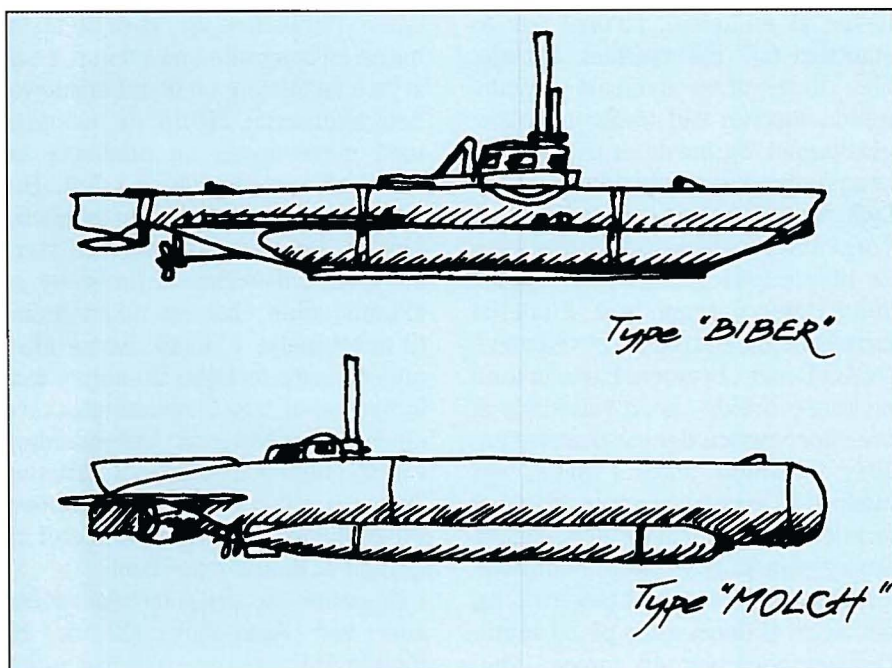
Samtidig med at man formerede de første Marineeinsatzkommandoer, oprettede man træningscentre, en operationsstab og en videnskabelig stab. Stabene var mobile. Den videnskabelige stab blev ledet af kuratoren for det Videnskabelige Museum i Dresden. Man rådede i denne stab (Kodenavn Cosmos) bl.a. over geografer, geologer, meteorologer, læ-

ger, ingeniører, tolke og militærrådgivere af enhver art. Man havde arkiver med søkort, kystbilleder, luftfotografier, rejseguider, strandsandprøver, fjernkendingsmateriel og meget mere. Enhederne fortalte igen og igen under deres debriefings efter en operation: » Det var som om vi havde været der mange gange før. Vi kendte hver en sten takket være den videnskabelige stabs briefinger og researcharbejde«.

Messen hed »Schnapskoppel«.

Træningslejrene var oftest små barakleje, gerne gemt mellem træer tæt ved kysten. Lejrene havde navne som : Blaukoppel, Schwartzkoppel, Weisskoppel, Strandkoppel. Altså betegnelsen for en farve eller et geografisk kendetegn og ordet »Koppel«, der betyder; en eng. Logisk nok hed messen »Schnapskoppel«. De mere kendte lejre var placeret ved Timmendorfer Strand, Kühlungsborn, Kappeln og List på øen Sylt samt en lejr på øen Usedom, hvor også raketforsøgscentret ved Peenemünde lå.

Personellet til Kleinkampfmittelverbände der Kriegsmarine blev udvalgt specielt efter begavelse og uddannelse. Det var ikke nogen betingelse for udvælgelsen, at man gjorde tjeneste i Kriegsmarine, man kunne lige såvel komme fra Luftwaffe eller Wehrmacht. Udvalgelseskriterierne var hårde, der stilledes de samme fysiske krav til de her beskrevne enheder som til enheder af samme kategori i dag. Specialviden og sprogfærdigheder blev prioriteret endog særdeles højt. Fra begyndelsen var det tanken at skabe en enhed med et stærkt sammenhold og en høj korpsånd. For at fremme det kammeratlige sammenhold og respekten for hinandens faglige færdigheder, så man fra begyndelsen bort fra at bære rangdistinktioner på uniformerne.

Tegning efter gl. foto. RED

Marineinsatzkommando

Enhederne der efter endt uddannelse blev opstillet fik betegnelsen MEK, for Marineinsatzkommando. Enhederne var af delingsstørrelse, chefen for et MEK havde rang af Oberleutnant (Premierløjtnant). Hver deling rådede over 15 køretøjer, 2 VW-Schwimmwagen, 3 mindre signalvogne, 1 pionervogn, 1 sanitetsvogn, 1 værkstedsvogn, 2 halvbæltekøretøjer med 20 mm FLAK-kanoner og 5 mindre lastvogne til svømmedykkerudrustning (Fabrikat Dräger), gummibåde med motorer (Fabrikat Metzeler og Zündapp), sammenklappelige kajaker (Fabrikat Metzeler), øvrigt materiel, drivmidler, ammunition, sprængmidler og forsyninger.

Medikamenter af Allieret oprindelse

En MEK enhed kunne operere uafhængig af forsyninger i 8 uger. Det er vigtigt at bemærke, at der allerede på dette tidspunkt af krigen herskede materialemangel, og at drivmidlerne der anvendtes var fremstillet kemisk på Leunaer Werke i det østlige Tyskland. Enhederne rådede over feltrationer, cigaretter, kaffe, medikamenter med mere af Allieret oprindelse – der var tale om krigsbytte indsamlet ved fronterne. Det distribueredes fra et centralt sted til specialenhederne.

Da det jo var planlagt, at man skulle råde over fremføringsmidler (miniubåde), blev der sat en udvikling og produktion i gang. Man lod ingeniører ved små værfter i Nordtyskland designe og fremstille prototyper. Værfterne, der var involveret i opgaven, lå i Lübeck, Bremen og Kiel. Endvidere inddrog man TVA (Torpedoversuchsanstalt) i Eckernförde i arbejdet. Man gik ud fra følgende koncept:

Fartøjerne skulle fremstilles af allerede forhåndenværende materialer, som skibs-, fly- og køretøjsdele såle-

des, at krigsproduktionen ikke blev belastet yderligere med fremstillingen af specialdele.

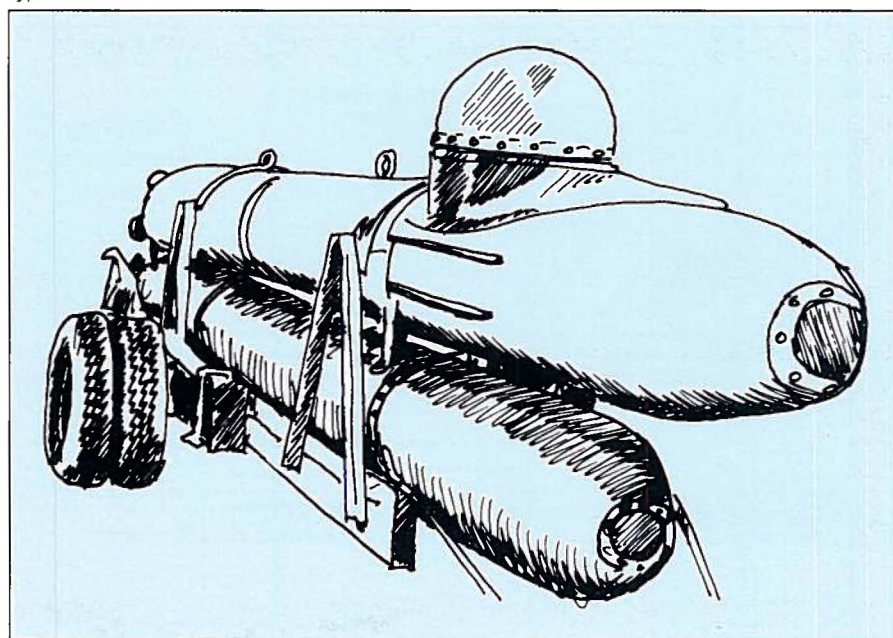
Fartøjerne skulle kunne transporteres ad landevej og på tog.

En hel række fartøjer skulle blive resultatet af ingeniørernes arbejde. Det ville føre for vidt at komme ind på dem alle her i artiklen, så jeg skal begrænse mig til at beskrive de 5 miniubåds-typer, der fandt anvendelse på dansk territorium i tidsrummet 1944-1945.

Marder (Mår):

Marder var en standard G 7 E-Torpedo uden sprængladning, som var forlænget med 50 cm. Den var forsynet med et sæde, en dyktank på 30 liter, et antal trykflasker med komprimeret luft, styrehåndtag, affyringshåndtag for torpedo og håndtag for hurtigdykning samt log og plexiglaskuppel med bajonetlukning. Fartøjet var fremføringsmiddel for en standard G 7 E-Torpedo, som hang i fire kløer under den bemandede fremførings-torpedo. Fartøjet var tareret således, at det lige akkurat lå i vandoverfladen. Det sattes i vandet fra den blok-vogn det normalt blev transporteret på eller fra en kran på et moderfartøj eller en mole. Marder kunne dykke til en dybde af 40 meter, dog kun for at undgå opdagelse ved kontakt med fjendtlige skibe. Fartøjets aktionsradius var 55 km, farten med kamptorpedoen påsat var 6-7 knob. Batterier-

Type »MARDER«

ne leverede strøm nok til 12 timers sejlads. Man benyttede sig af tidevandet og havstrømmen for at forlænge aktionsradius. Navigationen foregik efter stjernerne, eftersom fartøjet indsattes om natten. Føreren af fartøjet havde en begrænset mængde ilt til rådighed, og medførte 3 kalipatroner der kunne påsættes jægermasken (Hoved- og maskekombination kendt fra flybesætningernes udrustning) for forbedring af indåndingsluften.

I Danmark var disse fartøjer stationeret ved Asaa (50 stk.), på Skejby Mark ved Århus (15 stk.) og ved Lynæs (30 stk.). Endvidere var 100 fartøjer af tilsvarende konstruktion med betegnelsen »Dackel« (Gravhund) placeret i Kolding (Disse fartøjer var ikke baseret på G 7 E-Torpedoen, men på T 3-Torpedotypen). Der forefandt sig således ved kapitulationen 195 fartøjer af omtalte type på dansk territorium. I dag har vi blot eet enkelt fartøj af typen »Marder« tilbage – det kan ses i Marinemuseet i Aalborg (Plexiglaskuplen og bemalingen her er dog ikke den originale).

Fartøjerne i Danmark kom ikke i kamp i danske farvande, men man ved, at der blev foretaget intensiv uddannelse i brugen af fartøjerne her. Fartøjerne stod på de nævnte lokaliteter 05.05.1945.

Molch (Salamander):

Molch var en regulær miniubåd, som

førtes af én mand, fartøjet bar to standard G 7 E-Torpedoer. Fartøjet blev drevet af en standard torpedomotor, føreren sad under en plexiglaskuppel, og havde et periskop til brug for angreb i neddykket tilstand. Den første prototype var klar ved Torpedoversuchsanstalt i Eckernförde 12 juni 1944. I alt blev der bygget 363 fartøjer af denne type. En del af fartøjerne blev produceret ved værftet AG Beser i Bremen. Fartøjet kunne køres direkte i søen ved hjælp af transportvognen det var placeret på, eller det kunne løftes i vandet ved hjælp af en kran fra en mole. Nogle af fartøjerne var udrustet med hydrofon og signaludstyr samt automatpilot. Fartøjet blev drevet elektrisk, og havde en aktionsradius på 50 sømil. Dykkedybden var 40 meter, iltbeholdningen rakte til 50 timer.

I Danmark var disse fartøjer stationeret ved Sæby (Langvedgård) (30 stk.) og ved Lynæs (60 stk.). Fartøjerne i Danmark kom ikke i kamp i danske farvande, men der blev foretaget en intensiv uddannelse af besætningerne her. Fartøjerne stod på de nævnte lokaliteter 05.05.1945.

Hecht (Gedde):

Miniubåden Hecht var en konstruktion, som var udviklet i Kriegsmarinens konstruktionskontor. Den havde derfor en regulær typebetegnelse; nemlig XXVIII 'Hecht'. Denne miniubåd var drevet elektrisk, og kunne i udseendet minde en del om Molch

typen. Forskellen var, at dette fartøj havde en besætning på 2 mand, én til at føre fartøjet og én til at betjene våbensystemerne. Hecht var udstyret med gyrokompass og medførte én standard torpedo under kølen. Boven var udformet som en aftagelig klokke. Boven kunne således rumme ekstra batterier til forøgelse af aktionsradius eller en magnetmine til anbringelse i f.eks. havne eller under større fartøjer. En anden mulighed var at tage 3 svømmedykkere og en gummibåd med. Aktionsradius var 45 sømil – med ekstra batterier 79 sømil ved 6 knob. Dykkedybden var 40 meter. Der blev produceret 53 fartøjer af denne type i Kiel.

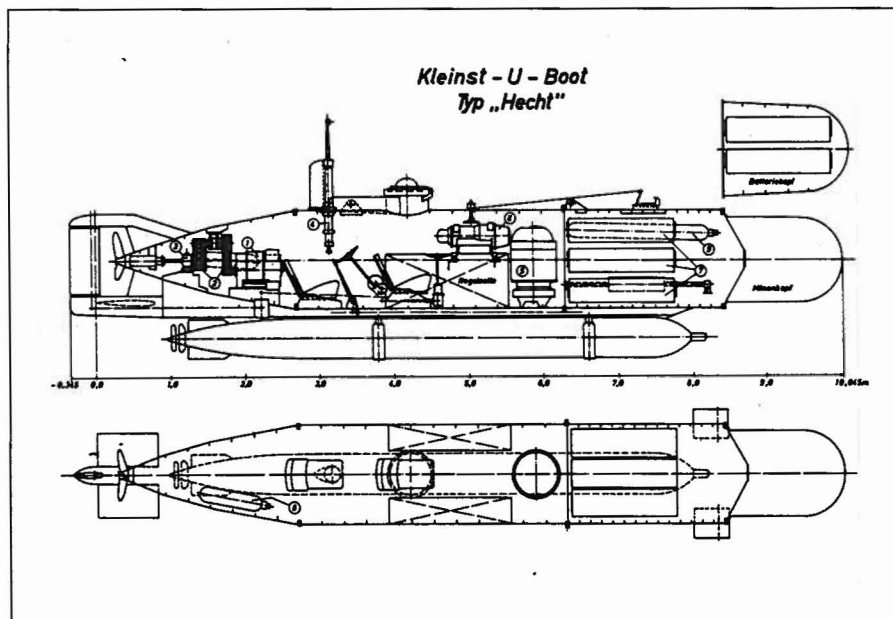
I Danmark var disse fartøjer stationeret ved Asaa/Sæby (12 stk.) K-Flotille 311.

Der var store problemer med at få disse fartøjer i vandet, da man ikke kunne fremskaffe en kran. Fartøjerne kom således ikke til indsættelse. Fartøjerne stod på den nævnte lokalitet 05.05.1945.

Biber (Bæver):

Biber miniubåden var udviklet af Korvettenkapitän Hans Bartels. Ubåden var konstrueret med udgangspunkt i en opbragt britisk miniubåd af Wellman – typen. Den blev bygget på Flenderwerke i Lübeck. Fartøjet blev ved overfladesejlads drevet af en 2,5 liters Opel Blitz lastvognsmotor (benzinmotor). Neddykket fik man elektrisk kraft fra torpedobatterier. Dykkedybden var 40 meter, fartøjet kunne gennemføre periskop angreb med 2 standard G 7 E-Torpedoer. Aktionsradius var 100 sømil ved 7 knob. Fartøjet medbragte iltbeholdning nok til at være neddykket i 20 timer. Der blev produceret 324 stk. af disse fartøjer. Biber II var indrettet til en besætning på 2 mand, Biber III var udrustet med en dieselmotor, som var knapt så farlig for besætningen som Opel benzint motoren.

I Danmark var disse fartøjer stationeret ved Øster Hurup (30 stk.)/K-Flotille 261, ved Langå (15 stk.)/K-Halvflotille 262, ved Århus/Skejby Mark (15 stk.)/K-Halvflotille 262. Fartøjer stod i beredskab i det danske område og var på de nævnte lokaliteter 05.05.1945.

Ganske vist kunde man endnu den 3. Maj 1945 se ovenstaaende Transport paa Kongens Nytorv i København. En Enkeltmands-Undervandsbaad med tilhørende Torpedoer blev transporteret til frihavnen – ved Siden af den cyklede en tysk Soldat paa en Cykel, der formentlig var stjaalet, men ...

Jeg har fundet Allieret dokumentation for at specialenhedernes mobile hovedkvarter befandt sig i Brædstrup ved kapitulationen.

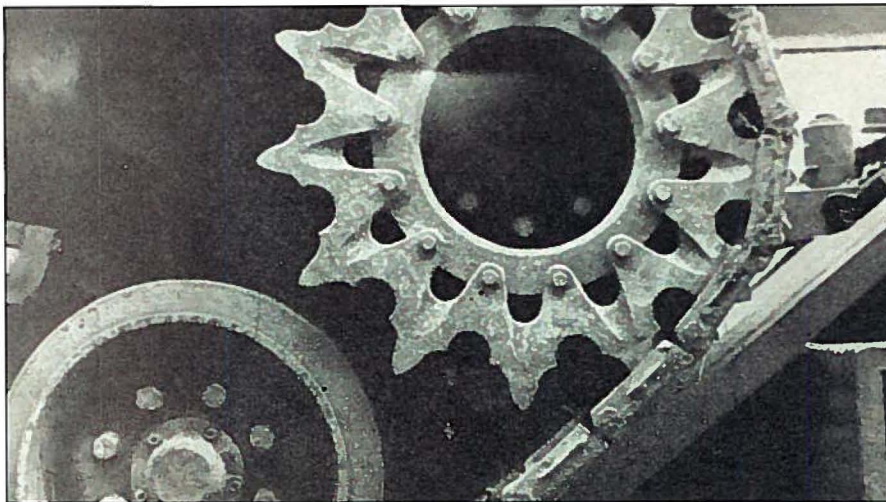
Stærk hemmeligholdelse

Den store vanskelighed ved mine undersøgelser ligger i at disse specialenheder var omfattet af stærk hemmeligholdelse. Mange oplysninger er ikke skrevet ned, og gamle signaler, der er krypterede, kan ikke udkodes – til trods for at jeg har adgang til en velfungerende 4 valsers Enigma kodemaskine fra 1944. Chiffreringsbøgerne med dags- og timeindstillingen for nævnte enheder findes ikke mere. Nogen information har jeg dog kunnet tilvejebringe i form af personlige optegnelser og krigsdagbøger via Bundesarchiv i Freiburg/Tyskland. Supplerer man disse kilder med Stockholmsarkivet, Lister over Feltpostnumre m.m. kan man komme sandheden ganske nær. Under undersøgelser af denne art, hører man især i foredrags og interview situationer gamle rygter. Ofte hører man dem forskellige steder i en landsdel, men med næsten samme indhold. Det kan være stærkt frustrerende ikke at kunne få be- eller afkræftet disse rygter/vage oplysninger. Et vedholdende rygte er det f.eks. at enkeltmandstorpedoer skal være blevet bygget på de tyske flyvestationer i Ry og Karup.

Emnet er spændende og vil sikkert holde mig beskæftiget i lang tid endnu. Spændende er det også at se hvor langt udviklingen var for 60 år siden, lægger man 50 års udvikling og teknologiske landvindinger til Kriegsmarines miniubåds-program, fremstår mini-ubådsaffærerne i de svenske skærgårde i et ganske andet lys.

Ønsker man at høre mere om dette emne er det muligt at bestille et foredrag hos forfatteren på Tlf. / Fax.: 86 27 81 58.

PL (HJV) Peter M. A-V Tappe /
OO 2 MILRGN II OPSC

Men omsider gik Tyskernes Krigsmaskine i Staa. Det sidste Aar havde været en fortsat Kamp for at holde den i Gang, men da Hitler var borte, og de allierede Hære havde indtaget det meste af Tyskland, kunde Krigens Hjul ikke mere holdes kørende.

Konklusioner (I alt 357 tyske miniubåde i Danmark maj 1945.)

Med de her nævnte tal kan det konkluderes at 357 tyske miniubåde af de ovenfor nævnte 4 typer befandt sig på dansk territorium d. 05.05.1945. Hvad der er blevet af disse fartøjer er svært at spore i dag. Vi ved med sikkerhed at nogle af fartøjerne blev sprængt i Dronninglund sent på året i 1945.

Mine undersøgelser har indtil nu bekræftet, at antallet af miniubåde stationeret og efterladt i Danmark i maj måned 1945 omfatter 357 stk. Der tegner sig et mønster i mine undersøgelser, som tyder på, at man havde et rotationssystem.

- Fartøjerne blev produceret i Nordtyskland og sendt til Danmark
- Besætningerne blev uddannet på fartøjerne i Danmark

- Fartøjer og besætninger blev sendt til operationsområderne i Frankrig/Nederlandene, en halv flotille ad gangen.

Denne rotation må være gennemført 2 til 3 gange. Udgangspunktet for en sådan teori er de endog særdeles minutøse efterretninger vi finder i Generalstabens Efterretningstjenestes såkaldte Stockholmsarkiv.

I mine undersøgelser har jeg fundet indikationer på, at den videnskabelige stab (Cosmos) for disse specialenheder har opholdt sig i det centrale Jylland, Ludvigslust ved Julsø, i foråret 1945.

Jeg har fundet dokumentation for, at Marineeinsatzkommandoer har trænet indsats med Linser, (hurtiggående motorbåde 35-45 knob, lastet med op til 300 kg amatol, beregnet til kollision med overfladefartøjer) på Skanderborgsøerne og Julsø i foråret 1945.

Anmeldelse af en nyttig bog

Håndbog i overlevelse

Råd fra elitetroppernes bøger.

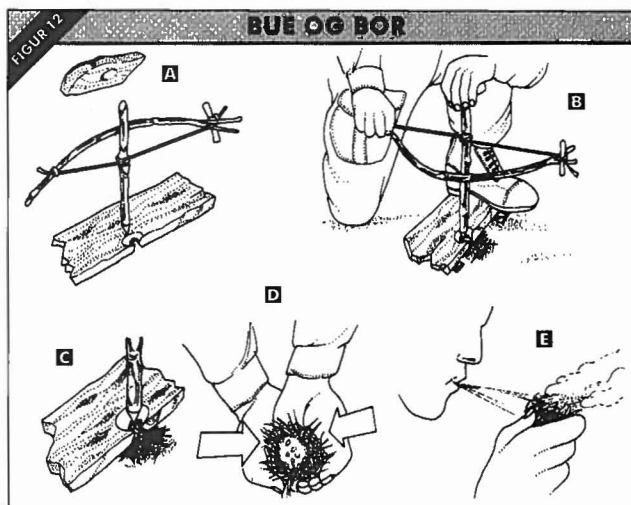
Forfatter: Peter Darman. Oversat til dansk af Lis Thomsen fra »The SAS Survival Handbook«. 254 sider, gennemillustreret. Udgivet på forlaget »Billesøe & Baltzer«

Den værste storm eller snarere orkan i dette århundrede ramte Danmark fredag den 3. december. Med dette in mente er der måske mange, der tænker med mere forståelse på dette problem; at kunne overleve i uforudsete situationer. Når man for eksempel falder ned med et fly på et øde sted eller strand på en øde ø – uden at forfalde til tv-serien om Robinson ekspeditionen, hvor der hele tiden er sikkerhedsnet under deltagerne. Nej, de situationer vi taler om, er følgerne af en katastrofe, hvor hjælpen kun kan komme fra den viden og de færdigheder individet selv sidder inde med – eller kan tænke sig til, hvis roen bevares.

Udgiverens anbefaling

»Håndbog i overlevelse« er en opslagsbog med masser af instruktive illustrationer og tips om, hvordan man skal opføre sig for at overleve i alle umulige situationer. Typisk en bog til eventyrrejsende og ekstreme oplevelser. Den ville være god at have ved hånden på en Robinson ekspedition, hvor sikkerhedsnettet mangler.

Forfatteren, der er englænder, tager

Bue og bor (figur 12). Anvendelsen af bue og bor er en ældgammel metode til at tænde bål med, som det er nyttigt, at overleveren kender til.

Lav en spindel af et lige stykke hårdt træ. Den skal være omkring 30-40 cm lang og ca. 2 cm i diameter. Afrund den ene ende og gør den anden spids. Den afrundede ende passer ind i fordybningen i håndstykket (som også laves af et stykke hårdt træ, som du nemt kan holde i hånden. Smør noget fedt eller lignende i fordybningen for at mindske friktionen).

Buen laves af en tynd gren, der er ca. 90 cm lang og 2,5 cm i diameter. Bind et stykke læder fra en livrem eller lignende til buens to ender, således at den får spænding som en bue (A) osv.

udgangspunkt i håndbøgerne fra verdenssamfundets elitestyrker. Der gives mange relevante tips bl.a. direkte fra US Air Force, US Army Rangers, Royal Marine, Fremmedlegionen, Canadian Special Forces, Swiss Alpine, British SAS (Special Air Service), Royal Marines, New York PD (Police Department).

Nogle af kapiteloverskrifterne:

- Overlevelsens psykologi.
- Hvad du bør have på.
- Retningslinier for rejser i fremmede lande og verdensdele.
- Vand, bål og føde.
- Læsted.
- Reb og knob, improviserede redskaber og våben.
- Førstehjælp.
- Signaler og navigation.
- Overlevelse i polarområder, bjergterræn, ørkenområder, tropiske områder og til søs.

Redaktørens selvsyn

Nærværende anmelder har læst værket med stor interesse. Der er mange kontante oplysninger, som har direkte relation til de forskellige kendte typer af katastrofe forløb. Det er

oplysninger og instruktioner, der begynder lige der, hvor katastrofen er indtruffet – og alt er stille igen. Der hvor du vågner og skal til at finde ud af om du har arme og ben endnu – og om de virker!

Så er det nødvendigt at tage det helt roligt – at tilkæmpe sig et overblik – lugter det af benzin eller flybrændstof og er der ild. Hvad så med roen!? Hvis man skal ud at flyve er det måske nyttigt at læse et par kapitler lige inden, medens man forstiller sig de forskellige situationer meget intenst – det kan jo blive én selv engang. Det er faktisk muligt at overleve de mærkeligste steder, hvis man gør det rigtige i første forsøg. Det skal helst sidde i bagehovedet!

Prøv selv med familien en weekend - ikke at falde ned, men at tage et øde sted hen og gennemspille et forløb, hvor alle øver sig i at overleve. Det er også godt for familiesammenholdet. Der er efter erfaring mange lærere ved vore folkeskoler, der kunne have nytte af at læse denne bog, inden de tager på ture og lejrskoler med børnene. Ved søværnets skoler – ?

Indholdsfortegnelse og teksteksempler kan ses på Internettet på adressen, www.forlagene.dk/billesoe.

PRIMUS INTER PARES

Fra venstre ses den nye stabschef, KD H. Elbro, chef SOK, KA K. Winther og den afgående stabschef KD N.A. Bindner

Det er ikke hver dag, der skiftes stabschef ved Søværnets operative Kommando. Kommandør Niels Arthur Bindner forlod søværnet ved udgangen af november måned 1999. Hans afgang og pensionering blev fejret og højtideligholdt på alle niveauer. I Søværnets operative Kommando holdt admiralen en usædvanlig indgående tale om søofficeren og mennesket Niels Arthur Bindner, der har betydet så meget for udviklingen af minevåbnet i det moderne søværn – herhjemme, men sandelig også i resten af NATO. I staben har han stået for udviklingen af en ny organisation, hvor der lægges mere vægt på de menneskelige ressourcer hos de sparsomt tilkommanderede personer, således at deres viden udnyttes på den mest positive måde. Admiralen benyttede ovennævnte latinske betegnelse PRIMUS INTER PARES, som et af udgangspunkterne. Det betyder »den første blandt ligemænd«. Hvem var nu det nu der først fik den betegnelse – ? Ja, som den vågne læser straks vil sige; det var selvfølgelig, når det romerske senat valgte leder (-e) (konsuler). Uden dog at sammenligne direkte, er det at være den første blandt Bindners ligemænd, en af de sjældne roser, der ikke bliver uddelt mange af i dette årti. Men i øvrigt ville alle de andre rosende ord, fylde mindst to numre af dette blad, som stabschefen var ansvarlig for (– over for presseloven) i næsten fire årgange.

Kommandør Bindner havde i sin egenskab af garnisonskommandant udviklet et særdeles godt forhold til byen Århus og dens havn, som er ved at udvikle sig til Danmarks ubestridt vigtigste – og største. Man så da også Århus' borgmester, Flemming Knudsen, der samtidigt er formand for Havneudvalget, blandt gæ-

sterne til den sidste afskedsreception for stabschefen. Det næste N.A. Bindner vil kaste sig over, er æbleavl i den ikke helt lille plantage i det Sydfynske, som i mange år har ventet sammen med fru Bindner på, at sømanden endeligt gik iland – i den del af Danmark, hvor mange af flådens folk gennem tiderne har drømt om at nyde deres otium.

Jeg tror at alle læserne vil være enige i, at vi herfra siger tak for god ledelse og sender et rungende »God vind« i den næste del af livet (– men ikke for meget af den, før æblerne er plukket!)

– og foto: RED

N.A. Bindner, garnisonskommandanten, drøfter sagerne med borgmesteren, Fl. Knudsen og salgsschef ved TERMA, J. Johansen

J. P. Andersen

Søværnets Kommunikationskonkurrence 1999

I dagene 1., 2. og 3. november 1999 afvikledes den årligt tilbagevendende »Søværnets Kommunikationskonkurrence« ved Søværnets Taktik- og Våbenskole, Undervandsvåben-, Fjernkendings- og Signalkursus (UFS) på Holmen.

I konkurrencen deltog 52 operatører fordelt på 14 hold, som repræsenterede 1. Eskadre, 2. Eskadre, 3. Eskadre, 4. Eskadre, Flådestation Korsør og Søværnets operative Kommando. I den praktiske afvikling assisterede 12 kommunikationsbefalingsmænd fra søværnets operative enheder. Desuden havde 4. Eskadres mobile base, MOBA stillet 2 radiovogne til rådighed.

Konkurrencen har til formål at give Søværnets operative Kommando et redskab til:

- at kunne måle kommunikationspersonnellets faglige standard,
- at stimulere personellets interesse for fagområdet og
- at give personellet mulighed for at erhverve udmærkelsestegn i kommunikation.

Hertil kan føjes, at den sociale værdi en årlig samling, hvor alt kommunikationspersonel i søværnet kan mødes og udveksle erfaringer og oplevelser, ikke blot gavner den enkelte, men også virker positivt ind på korpsånden.

Søværnets Kommunikationskonkurrence har været afviklet i adskillige år – ingen kan huske helt nøjagtigt hvor mange. I de sidste mange år har den samme opskrift fungeret godt. Den teknologiske udvikling, tilførsel af nyt PC-baseret materiel og nye procedurer har imidlertid gjort det nødvendigt at give konkurrencen et nyt indhold.

Søværnets operative Kommando nedsatte derfor i 1998 en arbejds-

Digital foto: SVN

Samlet billede af nummer 1, 2 og 3 fra MOBA og Søværnets operative Kommando

CH Søværnets operative Kommando overrækker præmier til vinderholdet fra MOBA

gruppe bestående af repræsentanter fra eskadrerne og stabens kommunikationscenter under UFS formandskab. Arbejdsgruppen skulle udarbejde et nyt indhold, der så tæt som muligt afspejler kommunikationsoperatørens hverdag – samtidig med at formålet opretholdes. Efter en høringsrunde ved eskadrerne blev arbejdsgruppens forslag godkendt af Søværnets operative Kommando. Det var således første gang, at konkurrencen blev afviklet efter de nye bestemmelser.

Konkurrencen blev afviklet i en god ånd. Der udvist god samarbejde, hvilket bl.a. tilskrives deltagernes positive indstilling og interesse. Så godt at der ikke blev brug for dommerassistance.

Ved den afsluttende parade fremhævede Chefen for Søværnets operative Kommando, hvor afgørende vigtigt det er med en sikker og stabil kom-

munikation i søværnet – og nødvendigheden af den daglige, vedligeholdende træning.

Vinder af Søværnets Kommunikationskonkurrence 1999 blev for fjerde gang i træk MOBA, der fik overrakt søværnets vandrepokal i kommunikation sammen med et gavekort til hver enkelt deltager på holdet. Der var ligeledes gavekort til deltagerne på de hold, der blev nummer 2 og 3 – begge fra Søværnets operative Kommando.

Søværnets vandrepokal i kommunikation blev første gang tildelt mine-læggeren FYEN i 1967.

Vinderholdet var tæt på at opnå maxumpoint og Søværnets operative Kommando hold 1 fulgte kun 2 point efter, så der var spænding til det sidste. Alle deltagende hold sluttede

Vinderholdet fra MOBA

med et pointtal, der ligger over det, som konkurrenceledelsen havde ansat som acceptabelt.

BRAVO ZULU

Efter paraden spiste deltagere, assistenter, arrangører og officials skipperlabskovs i Bræddehytten.

I forbindelse med afvikling af kommunikationskonkurrencen havde alt søværnets kommunikationspersonel mulighed for at gå op til en prøve for at kunne erhverve sig det eftertragtede udmærkelsestegn i kommuni-

Udpluk af deltagerne med vandrepokalen i forgrunden

kation. Prøven indeholder alle momenter inden for kommunikation i søværnet – spændende fra flagsignaler til højteknologisk kryptografe-

ring. Operatørens viden og færdigheder skal således være vidt favnede. Sammenholdt med dette forhold og de ret strenge krav, der i øvrigt er gældende for at opnå mærket, findes der en ret naturlig begrænsning af, hvor mange, der opnår udmærkelsestegn.

29 kommunikationsoperatører stillede op til prøven. Af disse opnåede 2 udmærkelsestegn. Marineoverkonstabel, kommunikation Nikolaj F. Villadsen, MOBA opnåede sølv og marinekonstabel kommunikation Martin A. Olesen, TRITON opnåede bronze.

UFS

Mindehøjtidelighed i Marselisborg Mindepark i Århus 11/11 - 1999 kl. 1100

Stabschef N.A. Bindner mindes de faldne sammen med de mange tilskuere

Foto: RED

Den 11. november 1999 kl. 1100 blev den årlige mindehøjtidelighed i anledning af afslutningen af 1. Verdenskrig markeret med kransenedlægning ved monumentet for de faldne danskere i den krig i den for dem anlagte mindepark i Århus på de store græsarealer, der danner en næsten ubrudt »skråning« fra Marselisborg ned til Kystvejen og stranden.

Søværnets operative Kommando, hvis stabschef er garnisonskommandant i Århus, forestod højtide-

ligheden. Major af reserven Poul Terp holdt årets mindetale. Prinsens Livregiments musikkorps spillede passende musik til lejligheden. Blandt de ca. 200 deltagere var en veteran fra første verdenskrig, den nu 100-årige Lorens Gram fra Sønderjylland. Efter højtideligheden var der arrangeret frokost for 50 gæster i Søværnets operative Kommandos stabsbygning lidt længere »henne ad stranden« på Sumatravej.

SOK

